

f3

"Mir — da, nasilje — ne!
Nasilje vodi v revolucijo,
Revolucija pa v izgubo svobode."
Peace — Yes, Violence — No!
Violence leads to revolution. Revolution leads
to loss of Freedom.
(Papež Paul VI., za Novo Leto 1978)

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

"A prince, whose character is thus marked by
every act which may define a tyrant, is UNFIT
to be the ruler of a FREE people".
American Declaration of Independence.
(4th of July, 1776)

UREDNIKU PIŠEJO

Toronto 1, III. 1978

Spoštovani!

Prebiram redno vaš list, — med tem pa sem dobil v roke nekaj izdaj "Dnevnika" magazina, — "ki je edina etnična publikacija, ki jo je moči kupiti z zapadnimi srečkami "Wintario" loterije . . .", kakor sam sebe propagira na eni izmed slovenskih radijskih oddaj v Torontu. V "Dnevniku" sem tudi čital z zanimanjem poročilo o delu etničnega tiska v Torontu na splošno! Izgleda, da so pri vodstvu istega nastale med tem važne izpremembe, da Vaš urednik ni več predsednik etnične tiskovne organizacije in da je, — po pisanju Dnevnika, njen urednik postal tajnik iste, — ali pa sem njegov pisar? Napočno razume! Če sem prav razumel, je to zanimiva izprememba pri tej organizaciji. Zanima me, kaj je v ozadju vsega tega. Zato Vam pišem sproščno, da meni in vsem torontskim bralcem in poslušalcem sporočite te izpremembe . . .

. . . Vaš udani N-k G-k.

Odgovor uredništva:

Vaše pismo nas ni iznenadilo! Presenečeni pa smo nad novim žargonom pisanja pri "Dnevniku", kjer so nenadom začeli pisati v slogu ljubljanskega "Debla" ali nekdanjega "Poročevalca". Reči hočemo, da z besedičenjem in zavajanjem resnice hočejo ustvariti drugačen vtis, kot pa je resnično dejstvo. Pri etnični Tiskovni Zvezi (Ethnic Press Association of Ontario) za Ontario niso nastale nikake izpremembe, ker bodo volitve, — po pravilih, — šele v zgodnji pomladi 1979. leta in je naš urednik še vedno predsednik iste organizacije. Pač pa so ustanovili nekateri etnični novinarji v zvezi z obstoječo organizacijo svoj novinarski klub za "socialne prireditve" in nič drugega, pod imenom "Canadian Ethnic Journalist Club", z naslovom: P. O. Box 163, Station 'L', Toronto, M6E 4Y5, katerega tajnik je šele po ustanovitvi, postal urednik "Dnevnika". Edina zveza, kolikor nam je poznano, z obstoječo organizacijo je predsednik tega novega kluba, ki je pomočnik predsednika že obstoječe in čez 25. let uspešno delujoče etnične tiskovne zveze, katere člani so večina etničnih listov, ki so lojalni kanadskemu pojmovanju demokracije. Kako dolgo bodo pa ti odnosi takšni, pa zavisi od delovanja tega novega novinarskega kluba, kjer si hočejo gotovi ljudje lastiti pravice, ki jim vsekakor ne pripadajo! Zato naj Vas ne moti zavzetno oglaševanje in razlaševanje tajnika novinarskega kluba, ki po slovenski politični krilatici o "pristavljanju" svojega "pisarčka" na vsemogoče številine, z ljubljanskim "Dnevnikom" žargonom zavajanja skuša, ne samo med Slovenci, ampak tudi med drugimi ljudmi, — ki tega še "ne poznajo", — ujeti nepoučene kaline — v svoje začarane in zavozilane ljudsko-demokratske pasti!

Toliko za danes, da bo voda v slovenskem kozarcu čista! — Hvala za prepotrebno pismo in — oglasite se še kaj!

S slovenskim pozdravom —

UREDNIŠTVO S. D.

NOVA KNJIGA O ZGODNJEM OBDOBJU SLOVENSKE ZGODOVINE

Pri založbi Baraga v Buenos Airesu je izšlo ob novem letu knjiga "O ključnih vprašanih rane karantansko-slovenske zgodovine", ki jo je napisal Franc Jeza, sodelavec "Slovenske države". Jeza živi že skoraj 30 let v Trstu in se poleg svojega častnikarskega dela veliko ukvarja z različnimi problemi slovenske zgodovine in narodopisja. V tisku in po tržiščem slovenskem radiu je objavil že veliko člankov, v katerih pobija dosedanje zelo razširjeno zmotno mnenje, da smo Slovenci "narod brez zgodovine". To mnenje je nastalo zato, ker so mnogi naši zgodovinarji pod vplivom panslavističnih, Zahodu sovražnih idej videli v dolgem sožitju med Slovenci in Nemci v okviru rimsko-nemškega cesarstva in habsburške monarhije nekačo slovensko "suženjstvo", ne da bi vželi v poštev, da sta bili to dejansko zvezni državi in da so imele posamezne dežele v njima vedno veliko avtonomijo ter so bile dejansko države z lastnimi vladarji, državnim pravom, vojsko itd.

Tako svoje gledanje na slovensko zgodovino poudarja in razlaga Jeza v daljšem uvodnem poglavju "Nov pogled na slovensko zgodovino", na kar v skladu s tem v naslednjih poglavjih sistematično rešuje razne uganke starejših slovenskih zgodovinarjev, ki so delali doslej zgodovinarjem, jezikoslovcem in

narodopiscem toliko preglavic in to ne samo slovenskim. Te uganke se dajo po Jezovem mnenju čisto lepo in z lahkoto rešiti na osnovi njegove teorije o skandinavskem (vandalskem) izvoru slovenskega naroda in jezika. Tako npr. zavrača dosedanje teze o izvoru besed Sloven, župan, "hrvat" (Hrvat), kosez, Koroška itd. kot fantastične in neznanstvene ter dokaže njihovo pravo pramordijsko izvor. Narodno ime Sloveni npr. izjava iz metateze (zamenjave zlogov ali črk) Vendals (Vandal) — Slaven, kar so izgovarjali Grki Sklavenui. Prastaro izročilo o vandalskem izvoru slovenskega naroda se vleče skozi vso slovensko zgodovino od 8. stoletja do prekmurskih pisateljev 19. stoletja in najdemo ga skoraj pri vseh nekdanjih zgodovinarjih, tudi pri Valazarju in že prej pri Bohoriču, Kristalniku, itd. Besedo kosez, ki je pomenila pripadnika nekdanjega slovenskega plemstva ozir. kmete-svobodnjake, izvaja Jeza iz pramordijske besede kosing (volivec — tisti, ki je imel pravico voliti kneza), besedo župan pa iz stare nordijske besede oppman ali uppman (poglar, predstojnik).

Pri tem Jeza polemizira z različnimi šovinističnimi nemško-avstrijskimi in češkimi godovinarji, ki so trdili, da so besede župan, kosez itd. avarskega ozir. turško-tatarskega izvora

ter so izdelali na osnovi tega celo teorijo, da so bili Slovenci nekdanj sužnji Avarov, brez lastne države in plemstva. S to teorijo so skušali poniževati slovensko zgodovino in slovenski narod ter vzbujati v slovenski šolski mladini, posebno na Koroškem, občutek manjvrednosti, kar je imelo za posledico naglo raznarodovanje. Kar zadeva deželno ime Koroška, pa postavlja Jeza dve teoriji. Po prvi pride to ime iz pramordijske besede kor (volitev), v zvezi z volitvijo kneza in ustoličenjem, čemur odgovarja tudi beseda kosing-kosez (volivec). Po drugi pa pride ime Karantanija-Koroška iz imena nekdanjega Norika, po metatezi Norik-Norek-Koren-Korentanija - Karantanija-Karnten, in ta teorija se mu zdi verjetnejša. Tako so torej naši predniki s karantansko državo zavestno navezali na antično tradicijo državnosti Norika, kar pomeni naravnost senzacionalni poblišk v stvarnosti rane slovenske zgodovine. Tako odpade trditve avstrijsko-nemških in tudi slovenskih zgodovinarjev, da je nastalo ime koroške dežele verjetno po neki skali (kar) ali po keltski besedi koran (priatelj), kar je tudi služilo za to, da je odrekalo našim prednikom državotvorno sposobnost.

Na približno 180 straneh drobnega tiska rešuje Jeza še veliko drugih takih ugank slovenske

zgodovine, od verstva do narodopisnih posebnosti, katerih nordijsko-skandinavski značaj je že pred desetletji vzbudil pozornost številnih evropskih narodopiscev. S tem se skladajo tudi antropološki podatki (rasni znaki) koroškega in vsega slovenskega prebivalstva (pri Slovencih so npr. modre ali sive oči bolj pogoste kot pri kateremkoli narodu v Evropi, kajti nad 60 odstotkov Slovencev ima take oči, kar se sklada s podatki o prebivalstvu nordijskih dežel, Norveške in Švedske). Isto velja za dolgotrajnost (podolgovate lobanje), ki je pri Slovencih največja na vsem ozemlju stare avstro-ogrske monarhije z Bavarsko vred.

Na Jezovo knjigo opozarjamo zlasti v zvezi z razpravo "Iz slovenske zgodovine . . .", ki jo objavlja v "Slovenski državi" zgodovinar Bogdan C. Novak, ker jo v marsikaterem pogledu dopolnjuje, v marsikaterem pogledu pa osvetljuje stvari tudi drugače, zlasti tam, kjer ostaja Novak v dvomu (vprašanje prvotnega slovenskega plemstva, izvor Slovencev itd.).

Skoda le, da Jezova knjiga nima tudi prevzeta v angleščini ali nemščini. Medvno bo vzbudila polemične odmeve zlasti v avstrijskem zgodovinarstvu, ker je omajala vse njegove stare teorije o koroški in slovenski zgodovini.

Sestanek etničnih urednikov, vključno T.V. in radio ministri in višjimi uradniki ministerstev za vseljevanje in mnogokulturnosti v Ottawi.

Od 20-23. marca je bila konferenca, na kateri so poleg mnogih višjih uradnikov govorili tudi g. Bud Cullen, minister — Employment and Immigration — g. Norman Cafik, Minister of State, Multiculturalism — g. John Basford, Minister of Justice, in g. Marc Lalonde, Minister of State for Federal and Provincial Relations. Obravnavali so: državljanstvo, nov vselitveni zakon, zakon o človeških pravicah, mnogokulturnosti. Podrobno bomo o vsem poročali v naslednji tevilki.

Na sliki urednik našega lista in predsednik "Ethnic Press Assoc. of Ontario" g. V. Mauko in minister za veljevanje g. Bud Cullen v razgovoru po konferenci.

WE QUOTE

From: Toronto "Sun", Page 11., Feb. 20, 1978
By LUBOR J. ZINK

To grasp the implications of all this, a brief reminder of what the Kremlin means by détente is necessary. Khrushchev, whom many in the West considered a lovable peasant and a great "liberalizer" despite his butchery of the Hungarian freedom rising, defined détente as "an active and intensive struggle, in the course of which socialism irresistibly attacks." Brezhnev said that "détente in no way rescinds or can rescind the law of class struggle." A. I. Sobolev, a prominent Soviet ideologist, described détente as "a policy that facilitates of capitalism and the promoting of Communism."

To make the meaning unmistakable for the faithful, the 1st world conference of 81 Communist parties in Moscow declared that "détente is the only period when capitalism can be defeated without a war."

These definitions should be read against the statement Comintern chief Dimitri Manuilski made in the 1930s when the "popular front" predecessor of the détente stratagem was the name of the game for the Charlie Lynchs of that time: "The bourgeoisie will have to be put to sleep," Manuilski wrote, "so we will begin by launching the most spectacular peace movement on record. There will be electrifying overtures and unheard-of concessions. The capitalist countries, stupid and decadent, will rejoice to co-operate in their own destruction. They will leap at another chance to be friends. As soon as their guard is down we shall smash them with our clenched fist."

STATISTIKE O ZADRUŽNIŠTVU

Statistke o zadrudništvu v Kanadi zbira kmetijsko ministrstvo. Ker poteče dokaj časa, da pošljejo svoje podatke zamudniki in ker je treba zbrane podatke še organizirati, so podatki vedno zamudi. Tako so podatki za 1. 1975 na razpolago šele sedaj v posebni knjizici CO-OPERATION IN CANADA 1975.

Zdruge so razdeljene v 5 skupin: prodajne in nakupne; proizvodne; ribiške; sluznostne; veleprodaja. Podatki ne vključujejo zadrudnih zavarovalnic, zadrug za izrabo prostega časa, narodno gospodarstvo, družboslovje, finance, itd.). Dolež so, z izjemo zadnjega zborovanja v Stuttgartu, izšla predavanja tudi bodisi v posebni knjigi (nekatera so bila celo v celosti prevedena v angleščino in vsaj eno tudi v francoščino) ali pa kot posebna številka Zeitschrift für das gesamte Genossenschaftswesen, ki jo je bilo mogoče kupiti tudi kot poedino številko. Tako so omogočila, da so se okoristili z njihovimi izsledki tudi tisti, ki se zborovanj niso udeležili, pa se drugače zanimajo za teoretične probleme zadrudništva.

Vrednost zborovanj je še povečana, ker se jih udeležuje poleg znanstvenikov tudi veliko število predstavnikov večjih zadrug in zadrudnih zvez, tako da se morajo teoretične razprave vedno soočiti tudi z vsakdanjo zadrudno prakso. Rudolf Cufelj

LETOŠNJE ZADRUŽNO ZBOROVANJE V FRIBOURGU

Delovna skupnost zadrudnih inštitutov evropskih univerz prireja vsaka tri leta obsežno zborovanje, na katerem se sestanejo tako znanstveniki kot tudi voditelji večjih zadrudnih organizacij, da razpravljajo o določenih vprašanih, ki zadevajo zadrudništvo.

Zadnje tako zborovanje je bilo septembra 1975 v Stuttgartu v Nemčiji. Predmet zborovanje je bilo vprašanje koncentracije v zadrudništvu ter s tem zvezana težava, kako zagotoviti v zadrudništvu t. zv. "demokratsko načelo", to je, kako zagotoviti vsakemu članu zadosten vpliv na odločitve zadrudnega poslovanja.

Letošnje zborovanje bo od 19. do 21. septembra v Fribourgu, Švici. Predmet zborovanja bo: "Kaj pričakuje zadrudna praksa od znanosti?". Nemška znanstvena revija za zadrudništvo "Zeitschrift für das gesamte Genossenschaftswesen" je že začela objavljati članke, ki se nanašajo na to vprašanje. Tako prinaša n. pr. tretja številka 27. letnika (jesen 1977) že tri članke. — Prispevek Rainerja Vierhellerja (Hamburg) je naslovljen "Dominiranje upravnikov ter motivacija članov v zadrudnih". V njem je nakazana važna problematika sodobnega zadrudništva. V razpravi ugotavlja, da ne sledijo člani vedno

samo "gospodarskim" motivom in tako podpirajo upravnike, ki jim je pred očmi upredem gospodarski uspeh zadruga. Zlasti člani iz srednjega sloja vidijo v zadrudnih tudi možnost "samorealizacije", kar more voditi do trenj z odločitvami upravnikov. Dieter Richter (Köln) razpravlja o značilnosti zadrudništva, ki jo po Draheimu poudarja mnogo kontinentalnih znanstvenikov, namreč, da je glavni namen zadrudništva dopirjanje gospodarske dejavnosti članov. Ker je ta pojem precej neopredeljen in ker dejansko predstavlja kopico ciljev, bo treba izdelati tudi vrsto meril, ki bodo dovolila meriti dejavnost zadrudnih organizacij. Odlika članka je predvsem, da podaja pregled obširne literature, ki se je razvila okrog tega vprašanja zlasti med nemškimi zadrudnimi znanstveniki. Dr. Winfried Störle (Stuttgart) priporoča v svojem članku, da je treba izdelati sestav indeksnih števil, ki bodo omogočala upravi pregled nad uspešnostjo svojega vodstva. Kot zgled razvijte sestav za kreditne zadruga.

Ta zborovanja pritegnejo vedno znanstvenikov, ki delujejo na evropskih univerzah bodisi v okviru posebnih zadrudnih inštitutov bodisi bolj osamljeno: no v okviru svoje stroke (pravo, narodno gospodarstvo, družboslovje, finance, itd.). Dolež so, z izjemo zadnjega zborovanja v Stuttgartu, izšla predavanja tudi bodisi v posebni knjigi (nekatera so bila celo v celosti prevedena v angleščino in vsaj eno tudi v francoščino) ali pa kot posebna številka Zeitschrift für das gesamte Genossenschaftswesen, ki jo je bilo mogoče kupiti tudi kot poedino številko. Tako so omogočila, da so se okoristili z njihovimi izsledki tudi tisti, ki se zborovanj niso udeležili, pa se drugače zanimajo za teoretične probleme zadrudništva.

nost zadrudnih organizacij. Odlika članka je predvsem, da podaja pregled obširne literature, ki se je razvila okrog tega vprašanja zlasti med nemškimi zadrudnimi znanstveniki. Dr. Winfried Störle (Stuttgart) priporoča v svojem članku, da je treba izdelati sestav indeksnih števil, ki bodo omogočala upravi pregled nad uspešnostjo svojega vodstva. Kot zgled razvijte sestav za kreditne zadruga.

Toronto, Feb. 5, 1978.

Spoštovni g. urednik!

Ker nimam pisalnega stroja, vas prosim, da mi oprostite, ker Vam pišem kar s pristo roko. Ta je težka in žuljava od težkega dela in besede mi ne tečejo izpod peresa kot ikaki učeni osebi. Zato vas pa tudi prosim, da popravite morebitne napake. Mnogo let je preteklo od tedaj, ko sem trgal hlače po šolskih klopih . . . Najprej prisrčna hvala C.P.-ju, ki vam je napisal članek o "simboličnem" podiranju hiš v Torontu. Skrajni čas je že bil, da je nekdo pribil stvari kot so. Govoril sem s prijatelji, ki soglašajo s vsebino vašega članka. Nekaj drugega me boli danes. Kot delavec sem moral obiskati

eno mlajših slovenskih družin v Torontu. Ko sem z delom dokončeval, se mi je pridružil otrok! Bilo je pred božičem; Začel sem otroka povpraševati, če se že veseli Božiča. V razgovoru pa me otrok presenetil, da ni Božiča, le Dedek Mrav in podobno. V dokaz mi je prinesel ta otrok svoje šolske knjige in zvezke, iz takozvane slovenske šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odraščati, misliti s svojo lastno glavo, in poskušala razvozljati šole, ki dobiva podporo iz starega kraja ("Rodna gruda" itd.). Ko sem listal po knjigi, ki je polna čenč in zgodb, — Slovenecem tuje sovjetske navlake in učenosti, — o dedku Mravu, o mladih pantizanah, kurirjih in pionirjih sem se zavzel: S čem vse trapijo našo slovensko učeečo se mladino, kako zavestno zavajajo naše otroke in jim trgajo iz sre, vse kar nam je bilo drago — in postala me je groza! V razgovoru s starši sem sicer ugotovil, da isti otroci podnevi poseščajo angleško katoliško šolo, a enkrat na teden je vse to, kar nam je sveto, postavljeno na glavo . . . Vprašal sem se, kaj bo naša mladež rekla nekoč, ko bo začela odrašč

slovenska DRŽAVA

POŠTA PREGOŠTVA

Subscription rates \$6.00 per year;
50¢ single issue.

Advertising 1 column x 1" \$42.00

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Ave., Toronto 4.

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$6., za Argentino 375 pe-
zov, za Brazilijo 90 kruzajev, za Anglijo 30 šilingov, za Avstrijo 53
šillingov, za Avstralijo 3,75 avstr. L., za Italijo in Trst 1.200 lir, za
Francijo 900 frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva
naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in
izdajatelja.

Med Slovinci

Toronto

• 9. marca se je vrnil v Toron-
to po petih letih študija v Ljubl-
ljani g. dr. Andrej Habjan. Po
diplomi (B.Cs.) univerze v To-
rontu leta 1972. se je vpisal na
splošno medicinsko fakulteto v
Ljubljani in postal zdravnik 10.
decembra 1977. Mlademu zdrav-
niku dr. Andreju in starišem
častitke ter dobrodošlica s žel-
jami po uspehu za bodočnost!

• Rezultat ankete. Odbor dru-
štva "S.A.V.A." je dokončal študij
v vprašanih, ki so jih raz-
delili ob času skupinskega raz-
govora (Panel Discussion). To
študija radi objavimo, tako da
bo znana vsem Slovincem, v
Toronto in okolici:

Na vprašalno polo je odgovo-
rilo približno do 50% vpraša-
ncev, ter je večina odgovorov
od staršev, ki so obiskali se-
stanek, važno je tudi to, da je
večina odgovorila na vprašanja
brez podpisa.

Objavljamo najprej vprašanje
in nato povprečni odgovor vseh
odgovorov:

1. Koliko let, misliš, bo slo-
venska skupnost še obstojala?
ODGOVOR: Odvisno od mla-
dine in njihove slovenske za-
vesti ter s pomočjo izkušenj tistih,
ki dajejo mladini trdno pod-
lago.

2. Ali bi te zanimal tečaj slo-
vensčine s slovnico, dalje tečaj
o slovenski zgodovini, zemlje-
pisu in literaturi?
ODGOVOR: Vsako novo zna-
nje bogati človeka in tak tečaj
bi pomagal tudi ohranjati slo-
vensko zavest in skupnost.

3. Kateri slovenski organiza-
ciji bi rad pripadal?
ODGOVOR: Tisti, ki nas bo
pošteno uvažala v življenje in
nam utrjevala našo kanadsko-
slovensko zavest. Ostati mora-
mo v farni skupnosti.

4. Ali misliš, da bi cerkveni
obredi v angleščini bili zate bolj
pomembni?
ODGOVOR: Cerkveni obredi
naj bi ostali v slovenščini, ker
so mladini dovolj razumljivi.
Govori in duhovne vaje za ver-
sko in duhovno rast kristjana,
— pa naj bi bili po želji.

5. Ali bi hoteli še take ali po-
dobne razgovore od časa do ča-
sa?
ODGOVOR: Taki razgovori so
koristni za našo skupnost in za
povezavo ter razumevanje med
starejšimi in mladimi.

6. O katerih težavah bi še raz-
pravljali?
ODGOVOR:

a) Zakaj smo si tuj v isti
skupnosti?

b) Ne samo govoriti — tudi
delati?

c) Vsi imamo nekaj pode-
dovan kompleks, tako da
že mladi iščejo razlike v
svojih vrstah.

• Grob za grobom se vrst . . .

Spet smo izgubili kar nepriča-
kovanega enega, ki je veliko po-
menil v naši slovenski soseski
in fari. Smrt je v petek 24. feb-
ruarja iztrgala iz naše srede or-
ganista Alfreda Fishingerja. —
Star je bil 71 let. Rodil se je v
Grazu. Šole je dovršil v Ljublja-
ni. Bil je okrajni sodnik. Druga
svetovna vojna tudi njemu in
njegovim družini ni prizanesla.
Moral je v begstvo. Leta 1950
je prišel v Chicago. Dasi sod-
nik, je moral v tovarno na de-
lo, med tem je pa pridno študi-
ral na De Paul university glas-
bo, katero je dovršil z Master
Degree.

Kot muzik je postal znan. Bil
je najprvo organist pri Sv. Juri-
ju v južnem Chicagu, po odho-
du p. dr. Vendelina je postal or-
ganist pri naši slovenski fari Sv.
Stefana in tu je dal iz sebe vse
kar je mogel. Vodil je cerkveni
pevski zbor, sodeloval pri vseh
slovenskih prireditvah kot pia-
nist, učil je klavir in s svojimi
učenci vsako leto priredil javni
nastop. Farna šola ga bo pogre-
šala, tudi slovenska sobotna šola.
Prav tako ga ne bo več na
prijazni lemontski griček, kjer
je vsako nedeljo v manjniku
vodil petje pri litanijah in ob
raznih slovenskih romanjih.
Njegovo delo je bilo ogromno.
Res ne vemo, od kod je jemal
toliko volje in energije, zlasti
še, kar ga je zadnja leta tlačila
srčna bolezen.

Bil je član slov. kat. Ameri-
kancev, Holy Name, Tretjega
reda, KSKJ, SARC, član Dvora-
ne Poznanih (Hall of Fame),
prejel je častno diplomu od
SARC za svoje kulturno delo.
Nastala je velika vrzel ob nje-
govji smrti. Padel je kakor ju-
nak na bojnem polju. Se na dan
svoje smrti je orgel pri sloven-
skem križevem potu in nato vo-
dil pevsko vajo za Velikonoč.

Ko je njegovo truplo ležalo v
slovenskem pogrebem zavodu
pri Zefranu, so ga obiskali zad-
njič številni njegovi prijatelji
in znanci. Pevski zbor mu je v
slovo zapel: Glejte, že sonce za-
haja in Vigred se povrne, ga.
Marija Fishingerga mu je v slovo
zapela narodno: Tam sa vrtni
gredi. V nedeljo pri slovenski
maši mu je cerkveni pevski zbor
zapel: Blagor mu, ki se spočije.

Tudi pogreb je bil prav lep.
Velika množica ljudi. Ko so kr-
sto prinesli v cerkev Sv. Stefa-
na, mu je zapela ga. Marija
Kranje-Fishinger Requiem, pri
orglah je bil pokojnikov naj-
boljši prijatelj p. dr. Vendelin
Spodov. Pri darovanju so pev-
ci zapeli vsesvetno pesem: Po-
zdravljeni nam sestre, bratje vi,
ki v Bogu zdaj ste združeni, ob
koncu pa veličastno Kimovčevo:
Hvalite Gospoda. Mašo je
daroval župnik p. Klavdij, z
njim so somasevali še: p. Ata-
nazij Lovrenčič, kustos, p. For-
tunat Zorman, urednik AM, bi-
vši župnik p. Tomaž Hoge, p.
Svete, in dr. Gole. Župnik je
imel tudi lep pridigo v kateri

je orisal zasluge pokojnika za
faro. Pokopan je bil na Resurrec-
tion pokopališču kjer sta mu
ob grobu spregovorila p. Atana-
zij v imenu Lemonta in dr. Mar-
jan Erman. Pokojnik zapuša
ženo Metodo, znano kulturno
delavko, sinove dr. Petra, dr. An-
dreja, Tomaža in Mojco, poroč.
Vauti. Pokojnika se je spomni-
la tudi slovenska sobotna šola,
na sestanku v nedeljo 26. feb-
ruarja.

• Imeli smo v nedeljo 26. feb-
ruarja misijonsko kosilo. Bilo
je lepo obiskano in je prineslo
nad \$1.400.— čistega dobička v
prid misijonom.

• V soboto 7. februarja so na-
stopili na televiziji člani Folk-
lorne skupine SARC z opereto
"Vasovalci". Lepo so jo podali
in Slovinci smo ponosni na to
mladino.

• Imeli smo birmo 21. februar-
ja. Bilo je 90 birmancev. Zakra-
ment sv. birme je podelil
skof Abramowitz.

• Vsak petek imamo slovenski
križev pot. Vedno lepa udeležba.
Nad 50 ljudi.

• Chicago, Ill.: Morda bolj kot
druga leta, imamo v tej zimski
sezoni letos celo vrsto sloven-
skih prireditev. Po najlepše
uspelem Ščevčevem večeru z
odlično večerjo pod vodstvom
ge. Pepce Amon, veselo godbo
Janeza Arkota in zelo lepem
pevskem in plesnem programu
slovenskih folklornih pesalcev
radijskega kluba, je v soboto
dne 21. jan. bila prvič predvaja-
na na televiziji ljubka opereta
VASOVALCI. Predstava pomeni
važni kulturni dogodek v našem
mestu, saj je ljudska opereta
bila predstavljena na barvni
televiziji v celoti in povsem v
slovenščini. — Program Steva
Aleksića pod naslovom "Kolo"
je odstopil Slovincem ves ce-
lourni program za to predstavo,
ki je bila samo parkrat preki-
njena s komercialnimi oglasi in
skrajšanimi poročili.

V začetku programa je Corin-
ne Leskovar v slovenščini in
angleščini razložila ameriški
publiki vsebino operete in nje-
no folklorno vrednost. Peveci in
pevke, Rudi Korošec, Mihaela
Simraj, Sonja Kučič, Mitch
Vlahovič, Vinko Rigler ml., in
Stane Kastelic ob klavirski
spremljavi prof. Franka Kubi-
na, mesto zadržanega Alfreda
Fishingerja, so odlično rešili svo-
je vloge in bili deležne izredne
pohvale občinstva in vodstvo
postaje jih je povabilo za na-
daljne nastope. Režiranje in
maskiranje je bilo v sposobnih
rokah Jožeta Rusa. Opereto so
prvič predvajali na Slovenskem
dnevnu. Vsem nastopajočim vel-
jajo naše čestitke k uspehu, po-
sebno tudi, da so ponesli slo-
vensko ime in naše melodije
pred splošno javnost.

V nedeljo dne 22. jan. je bil
letni občni zbor Slovenskega
Radio Kluba v Omerzovi dvo-
rani. Izvoljen je bil ponovno ves

ZA VSE
PRAVNE
ZADEVE
SE PRIPOROČA

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

The Simpson Towers, 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-400

JEZOVNO NOVO KNJIGO

"O ključnih vprašanih rane karantansko-slovenske zgo-
vine" bo dobiti tudi v uredništvu "Slovenske države", ka-
kor hitro bomo prejeli pošiljko iz Buenos Airesa. Cena 10
dolarjev. — Kdor pa želi naročiti knjigo po letalski pošti,
jo lahko naroči tudi pri avtorju:

Franc Jeza
Via di Prosecco 2
34016 Opicina
Trieste, Italy.

Priložite je 12 dolarjev (dva dolarja za letalsko poštni-
no), a ne v čekih, ker evropske banke ne sprejemajo čekov
na tako majhne zneske.

Knjigo je dobiti tudi v knjigarni Družbe sv. Mohorja
v Celovcu.

prejšnji odbor. Frank Marko-
šek je bil izvoljen na novo v
nadzorni odbor in Marija Petek
v odbor direktorjev. Sklenjeno
je bilo, da v tem letu klub zo-
pet sponzorira Slovenski dan v
proslavo 28. letnice radijskih
oddaj, v soboto dne 28. okt. ter
Silvestrovo. Delovanje radijske
folklorne skupine, je bilo delež-
no posebne pohvale in odobra-
vanja zaradi izredno pomemb-
nega narodno-kulturnega dela
med mladino.

28. jan. je bila letna Barogova
nedelja v Chicagu. Sv. maša je
bila ob 11:30 pri Sv. Stefanu,
katero je somaševal gen. vikar
kot posebno zastopnik našega
kardinala, nakar je bilo zborova
nje in kosilo, katerega so pripra-
vile ga. Rusova in njene pomoč-
nice.

Radijski plesalci so predvaja-
li kratek primeren program slo-
venskih pesmi in plesov.

Na pustno soboto dne 4. feb-
ruarja pa je bil letni naselbinski
pred-PUSTNI ples pod imenom
Mardi Gras, v sveto-Stefanski
Barogovi dvorani s programom
slovenskih plesalcev ter izbo-
nom kraljice večera. Za to pust-
no veselico je igral slavni čič-
kaški godbenik Joe Pat (Pate-
rek), ki je sicer slovaškega po-
rekla, toda dobro igra tudi na-
še slovenske viže. Dobiček več-
era je šel v namen ohranitve
in izboljšanja osrednje sloven-
ske naselbine.

Društvo Sv. Stefana št. 1, Ame-
riško Slovenske Katoliške Jed-
note (ASKJ) pa je dne 11. feb-
ruarja imelo svoj ples. Igral je
naš Johnnie Amon z Al Tulo
orkestrom. Nastopila je tudi
mladina radijske plesne skupa-
vine. Prvo društvo ASKJ skuša
oživiti društveno delovanje v
pud vsega članstva in v dobro
slovenske fare, zato **podprite ta**
prireditev.

Naš dosedanj tajnik John
Bogolin je opravil veliko delo,
da je pojačil zanimanje za or-
ganizacijo in smo mu vsi hvaležni
za res nesebično delo za
članstvo in organizacijo. Novo-
izvoljeni tajnik, Tone Gaber
objavlja, da bo po svojih mo-
čeh nadaljeval započeto delo.
Tone je delavni član slovenske
naselbine, slovenski lektor v
cervi Sv. Stefanu in so-ozna-
njevalec na slovenskem radiju
vsako nedeljo ob 8 uri zvečer.
Zelimo mu mnogo uspehov ob
pomoči vseh ostalih odborikov,
ki so: Frank Dolenc, podpreds.,
John Bogolin, blaginik, Frank
Koporc, zapisnikar in podpisani
preds. V nadzornem odboru so:
Victor Mladic, Leonard Bogoli-
lin in Louis Prah. Vratar je Mi-
ke Trinko. Duh. vodja Fr. Klav-
dij Okorn, OFM in zdravniki
Dr. Frances Banich in Dr. Ter-
rence Banich.

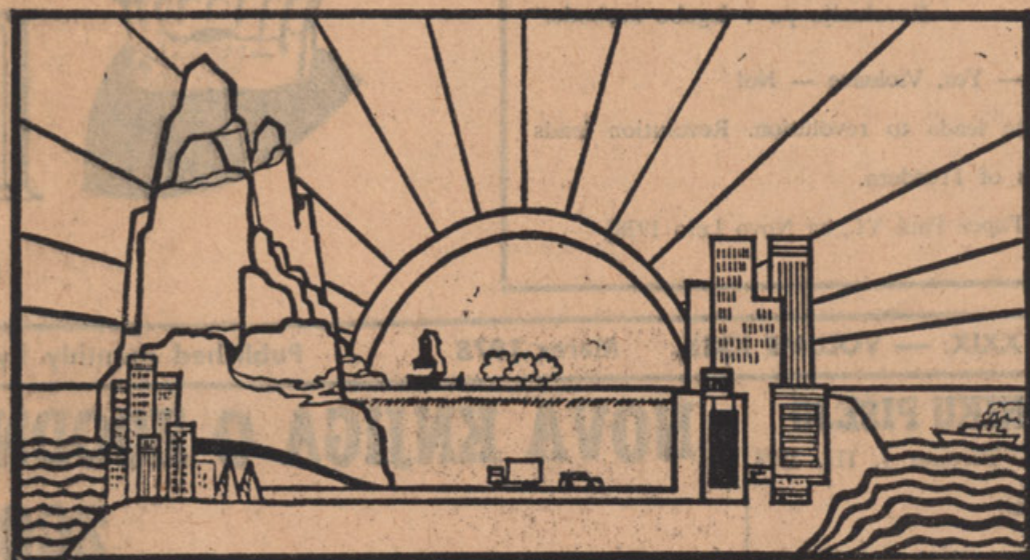
V teku so že tudi priprave za
Illinoiski Dan ASKJ pod okri-
ljem vseh društev Ill. federacije,
ki bo v nedeljo dne 6. avgusta
na prijaznem lemontskem grič-
ku. Čičkaška društva imajo v
oskrbi priprave za letni izlet
članstva in prijateljev od blizu

in daleč. Na skupnem družten-
nem sestanku je bil izbran od-
bor zastopnikov Sv. Stefana št.
1, Marije Pomagaj št. 78, in Sv.
Ane št. 170.

Kličemo vam prisrečno dobro-
doščilo na vseh omenjenih pri-
reditvah.

Ludvig Leskovar, preds.

Vi pripadate Kanadi

. . . in Kanada pripada vam

Kanada je Vaša zemlja. Vsaka provinca, vsako mesto,
vsaka vas. Atlantske province na vzhodni, naše
prelepo okrožje glavnega mesta, v nebo kipeče planine
"Rockies" in še naprej proti zapadu.

Zemlja nepopisnih naravnih krasot; polna zgrajenega
zanosa in preprostega prijateljstva; z najrazličnejšimi
možnostmi počitniških doživetij, ki jih nobena
zemlja ne nudi.

Objubite si, da boste spoznali še en nov predel Vaše
Kanade to telo.

Canada

ZEMLJA TOLIKIH MOŽNOSTI

Canadian Government
Office of Tourism

Office de tourisme
du Canada

VOJNI ČASI

(Od političnega sodelavca)

"Vojni časi" (WARTIME) je
naslov poslednje angleško pisa-
ne Džilasove knjige, ki je jul. 77
izšla v New Yorku pri založbi
Harcourt, Brace, Jovanovich
kot časovno nadaljevanje "De-
žele brez pravice" in "Spominov
revolucionarja". Na straneh
446-47 je Džilas takole opisal
umore po končani vojni vrnje-
nih nasprotnikov:

" . . . Bil sem v Črni gori, ko
sem pozdravil konec našega bo-
ja: 15. maja 1945 nas je pred-
vidoma — 13.000 Nemcev pri-
znalo za zavensko vojsko in
položilo orožje . . . Vzporedno
z Nemci so položili orožje tudi
naši sovražniki, ki so kolabo-
rirali z okupatorjem ali pa so
vezali svojo usodo na fašistične
sile: četniki, ustaši, (hrvatski)
domobranci in slovenski domo-
branci. Nekateri od teh so do-
segli Britanijo v Avstriji, ki so
nam jih nato izročili. Vsi so bili
pobiti razen žensk in mladincev
pod 18 leti, kot so nam povedali
tedaj v Črni gori in kot sem
pozneje slišal od onih, ki so
sodelovali pri teh nesmielnih
dejanjih besnega povračila.

Ta ubijanja so bila prava
blaznost. Koliko žrtev je bilo
pri tem? Prepričan sem, da te-
ga nihče ne ve točno ali pa ne
bo nikoli vedel. Spričo tistega,
kar sem čul od nekaj častnikov,
vmešanih v to obračunavanje,
je število preseglo 20.000, dasi
je gotovo moralo biti pod 300-
000, vključujoč vse tri skupine,
ki sem jih pravkar navedel.
Pobiti so bili ločeno, (torej)

in daleč. Na skupnem družten-
nem sestanku je bil izbran od-
bor zastopnikov Sv. Stefana št.
1, Marije Pomagaj št. 78, in Sv.
Ane št. 170.

Kličemo vam prisrečno dobro-
doščilo na vseh omenjenih pri-
reditvah.

Ludvig Leskovar, preds.

MOLITEV . . .

Ti, ki si pobil naše strice, očete
pa vkopal v okove. Ki si nam
vzel vse dobrote, s sosedi si nas
za zapel v sovraštvo. In da ni-
si zakopal svojih žrtev v jame,
klance in doline, bi bila naša po-
lja pokrita s križi.

In ker te nismo prosili za o-
proščenje, ker smo te morali
prenašati v strahu in preziru, si
nas gonil skozi ogenj in metej
bičev po ječah in taboriščih: ni-
smo te mogli imeti radi niti te-
daj, ko si hotel, da nosimo tvo-
je obličje.

To pojemo, da ti povemo, da
nam ničesar ne dolguješ, ker od
tebe ne morem priti ničesar dob-
rega, vse kar imamo, je dar na-
ših rok, naših polj, gora in obal:
zaradi dobrote sonca, dežja in
reke vetrov.

Naj Bog blagoslovi naše otro-
ke, naše hleve in tovarne: on ne-
kega dne, ko boš izginil, ti bo-
mo vse oprostili, kajti v naših
dušah toliko časa ne bo miru,
dokler popolnoma in do konca
ne izgine tvoje ime.

V zaporih v Sremski Mitro-
vici, 16. februarja 1976.

Prof. Mirko Vidović
Lyon, Francija
(Hrvatska revija, marca 77)

na smrt! Spričo od Džilasa na-
vajan "strukture oblasti" in
"veriznega poveljstva" ostaja
samo en zaključek: Tito sam je
bil tisti zločinec, ki je ustno u-
kazal umore brez kakršnegakoli
sodnega procesa in očitvidno
tudi brez kakakega posvetovanja
s plenarnim politbirojem, v ka-
terem je bil tudi Džilas, pa je
o tem slišal od drugih. Zato je
imel prav Adenauer, ko je de-
jal, da je Tito čisto navaden
razbojnik. Sicer pa tudi Džila-
sova beseda najbrž ni bila zad-
nja o tem. Izrečena ali zapisa-
na . . . (ps)

(Ponatis iz "Klic Triglava",
17. okt. 1977. Leto XXX. —
Stev. 453-454, stran 35.

Iz slovenske zgodovine . . .

EPPENSTEINCI IN SPANHEIMI

Vojvoda Liutold Eppensteinski in njegov brat, ki mu je sledil leta 1090 (kot vojvoda Henrik III. (1090-1122), sta bila sprva trdno na cesarjevi strani, kot je bil Hemin rod. Proti koncu boja pa je vojvoda Henrik začel omahovati ter se je končno pomiril s Spanheimi, voditelji papeške stranke, s katerimi je bil tudi v svaštvu. Njegova sestra Hadvika je bila namreč omožena z Engelbertom I. Spanheimskim. Iz tega zakona se je rodil sin Henrik, ki mu je bil zadnji Eppensteinec vojvoda Henrik III. za otca in je najbrže dobil po njem tudi ime. Ker vojvoda Henrik III. ni imel otrok, je verjetno sam predlagal cesarju Henrikju V., da bi po njegovi smrti prepuštil vojvodino njegovemu nečaku Henrikju Spanheimskemu. Tako je Henrik IV. (1122-1123) postal prvi Spanheimski vojvoda, vendar pa ni dobil Eppensteinskih posestev ob gornji Muri; te je Henrik III. zapustil svojim drugim sorodnikom, Traungavcom, ki so bili mejni grofje po Zöllnerju (Geschichte Österreich, (1970, str. 82) Karantanska krajina leta 1122 za stalno ločila od Velike Karantanije. Henrik IV. pa je bil začetnik Spanheimske dinastije, ki je vladala na Koroskem do leta 1269.

Spanheimi so bili razmeroma nova karantanska plemiška rodbina, ki je prišla iz Poronja na Korosko šele v prvi polovici 11. stoletja, čeprav nam viri poročajo o njih šele konec stoletja, ko je Engelbert I. ustanovil leta 1091 St. Pavelski samostan v Labodski dolini. Ob tej priliki izvemo, da se je grof Sigfrid Spanheimski (†1065) poročil z neko Rikardo, ki je bila dedinja bogatih posestev v Labodski dolini in je bila potoma najvišjega karantanskega plemstva. Nič pa ne povedo, kakšne narodnosti je bila Rikarda. Nekateri mislijo, da je bila potoma posebne veje Lurnskih grofov iz zahodne Koroske, drugi pa da je bila potoma goriških grofov od prav tam. Engelbert I., sin Sigfrida in Rikarde ter ustanovitelj samostana v St. Pavlu, je poročil Hedviko Eppensteinsko, rjuzin sin pa je bil Henrik, prvi karantanski vojvoda iz Spanheimskega rodu. (Glej, F. Kos, Gradivo, III, št. 376, str. 218-19; št. 395, str. 232-33; in št. 415, str. 244).

Medtem ko je zmaga papeške stranke strla Hemin rod, je povzdignila Spanheim med najuglednejše in najbogatejše koroske plemiče. Postali so odvetniki bogatih cerkvenih posestev, posebno krške škofije, od Heminoga rodu pa so pre-

vzeli tudi mnogo svetnih gospodstev v Savinjski marki in na Kranjskem. Sem lahko štejemo Dravsko dolino od Dravograda do Vurmata, Slovenjgradec, obširno Laško gospodstvo ter ozemlje na levem bregu dolinske Krke s Kostanjevico (M. Kos, Zgodovina Slovenec, (1955), str. 183-84).

Henrik IV. je že po enem letu umrl in vojvoda je postal njegov brat Engelbert II. (1124-1135). Kakor hitro so Spanheimi postali vojvode, so prešli na cesarsko stran. Tudi vojvoda Henrik V. (1144-1161) in njegov brat vojvoda Herman (1161-1181) sta podpirala politiko nove dinastije Hohenstaufov, posebno cesarja Friderika I. Barbarose. Vojvoda Herman je podelil tržne pravice St. Vidu, ki je kmalu nato postal glavno mesto Koroske. Smatramo ga lahko tudi za začetnika Celovca. Hermanov sin Ulrik II. (1181-1202) je umrl še mlad, njemu pa je sledil njegov brat Bernard (1202-1256), ki je bil zadnji pomemben Spanheimski vojvoda. Izmed vseh Spanheimskih vojvod je dosegel največ oblasti na Koroskem. Sam se je označeval kot koroski deželni knez (princeps terrae), to se pravi kot prvi ali najvišji v deželi, komur so vsi drugi podrejeni. Uvedel je svojo lastno deželno upravo, koval svoj denar, pobiral deželne davke, uredil si je svoj dvor in razdeljeval službe med svoje ministeriale. Njegova zunanja politika je privela do spora z Andechs-Merancijami radi posestev v Istri, ki so ga poravnali leta 1224 na bleščečem zboru knezov v Brežah. Vojvoda Bernard si je tudi skušal zavarovati prelaze proti jugu. Radi tega je prišel v spor z bamberško škofijo, ki je imela posestva v Kanalski dolini in se je trdovratno upirala razširjenju vojvodske oblasti v tej dolini. Da zavaruje ljubeljki prelaz, ki je vodil proti Kranju, je povzdignil Celovec v trg, pot čez ljubelj pa zavaroval s svojimi ministeriali. Končno se moramo spomniti, da je bil Bernard tisti vojvoda, o katerem piše Ulrik Liechtensteinski, da ga je pozdravil s svojim spremstvom pri Vratih v Ziljski dolini v slovenskem jeziku. To pa ponovno pravi, da so že v 13. stoletju znali vojvoda in njegovo spremstvo slovensko, čeprav so bili neslovenskega izvora. Koroska je bila še vedno poznana kot slovenska dežela. Bernardu je sledil sin Ulrik III. (1256-1268), ki je bil zadnji vojvoda Spanheimskega rodu. Poročil se je z Agnezo Andeško, vdovo zadnjega Babenberžana Friderika III. Prepričljiva, ki je Ulriku prinesla naslov "Gospod Kranjske".

Henrik IV. je že po enem letu umrl in vojvoda je postal njegov brat Engelbert II. (1124-1135). Kakor hitro so Spanheimi postali vojvode, so prešli na cesarsko stran. Tudi vojvoda Henrik V. (1144-1161) in njegov brat vojvoda Herman (1161-1181) sta podpirala politiko nove dinastije Hohenstaufov, posebno cesarja Friderika I. Barbarose. Vojvoda Herman je podelil tržne pravice St. Vidu, ki je kmalu nato postal glavno mesto Koroske. Smatramo ga lahko tudi za začetnika Celovca. Hermanov sin Ulrik II. (1181-1202) je umrl še mlad, njemu pa je sledil njegov brat Bernard (1202-1256), ki je bil zadnji pomemben Spanheimski vojvoda. Izmed vseh Spanheimskih vojvod je dosegel največ oblasti na Koroskem. Sam se je označeval kot koroski deželni knez (princeps terrae), to se pravi kot prvi ali najvišji v deželi, komur so vsi drugi podrejeni. Uvedel je svojo lastno deželno upravo, koval svoj denar, pobiral deželne davke, uredil si je svoj dvor in razdeljeval službe med svoje ministeriale. Njegova zunanja politika je privela do spora z Andechs-Merancijami radi posestev v Istri, ki so ga poravnali leta 1224 na bleščečem zboru knezov v Brežah. Vojvoda Bernard si je tudi skušal zavarovati prelaze proti jugu. Radi tega je prišel v spor z bamberško škofijo, ki je imela posestva v Kanalski dolini in se je trdovratno upirala razširjenju vojvodske oblasti v tej dolini. Da zavaruje ljubeljki prelaz, ki je vodil proti Kranju, je povzdignil Celovec v trg, pot čez ljubelj pa zavaroval s svojimi ministeriali. Končno se moramo spomniti, da je bil Bernard tisti vojvoda, o katerem piše Ulrik Liechtensteinski, da ga je pozdravil s svojim spremstvom pri Vratih v Ziljski dolini v slovenskem jeziku. To pa ponovno pravi, da so že v 13. stoletju znali vojvoda in njegovo spremstvo slovensko, čeprav so bili neslovenskega izvora. Koroska je bila še vedno poznana kot slovenska dežela. Bernardu je sledil sin Ulrik III. (1256-1268), ki je bil zadnji vojvoda Spanheimskega rodu. Poročil se je z Agnezo Andeško, vdovo zadnjega Babenberžana Friderika III. Prepričljiva, ki je Ulriku prinesla naslov "Gospod Kranjske".

RAZKOSANJE IN ZDRUŽITEV SLOVENSKE ZEMLJE

Čeprav so Spanheimi vladali dolgo časa nad Korosko in za kratek čas tudi nad drugimi deli slovenske zemlje, vendar tudi oni niso bili dovolj bogati in močni, da bi združili vse slovensko ozemlje v eno administrativno enoto. Zato lahko zaključimo, da po padcu Adalbera in posebno po smrti Viljema II. ni bilo nobene toliko mogočne domače plemiške družine, ki bi lahko ponovno združila vse slovensko ozemlje. Niti Eppensteinci po 1077. letu, niti Spanheimi niso imeli dovolj alodiadne zemlje, ker je takrat že bila večina slovenske zemlje v cerkvenih rokah, te zemlje pa se tudi vojvoda ni mogel pridobiti, ne zlepa ne s silo, ker ga je lahko zadelo izobčenje. Tako izobčenje pa je lahko izrekel škof ali pa celo papež. Kar je lahko vojvoda dosegel je bilo to, da je dobil odvetništvo čez črna posestva, ni se

B. C. NOVAK

teritorij Stajersko in jo nato odtrgal od Karantanije. Ker pa je bila Velika Karantanija iz-

NASTANEK STAJERSKE

Srednja Stajerska je nastala iz Karantanske marke, ki so jo karantanski in bavarski plemiči osvobodili madžarske oblasti v drugi polovici 10. stoletja. Nato se je razširila proti severu-zapadu ali na Zgornje Stajersko in proti jugu ali na Spodnje Stajersko. Sedež Karantanske marke, ki jo viri ponovno omenjajo leta 970, in središče vojaških operacij proti Madžarom je bil Hengistburg pri Wildonu, ki je ležal nekako sredi poti med današnjo jugoslovansko državno mejo in Gradcem. Mesto Gradec (Graz) je bilo takrat "le majhno utrjeno naselbina slovenskega poka" pravi dunajski zgodovinar Erich Zöllner (Geschichte Österreichs (Zgodovina Avstrije), 4. izd., Dunaj, 1970, str. 78). Šele pozneje je postal Gradec glavno mesto Stajerske.

Kot sem že večkrat omenil,

EPPENSTEINCI — PRVI KRAJŠNIKI

Prvi rod, ki je začel združevati bodoče stajersko ozemlje v posebno celoto, so bili Eppensteinci. Verjetno je prišla ta bavarska rodbina v Karantanijo šele v drugi polovici 10. stoletja, lahko pa je preje. Ni pa pripadala tako imenovane karolinškemu plemstvu, ki se je naselilo v Karantaniji pod vladavo karolinških vladarjev, torej pred desetim stoletjem. Svoja prva posestva so zelo verjetno imeli v okolici Judenburga, kjer je stal tudi njihov grad Eppenstein po katerem so dobili svoje ime. V judenburški grofiji so imeli pozneje tudi svojo strnjeno posest, tako da so imenovali judenburško grofijo tudi eppensteinsko. Ker je njihova oblast izhajala iz uprave novoosvojenih krajev, zato smemo tudi sklepati, da so se odlikovali v borbi proti Madžarom. Prvi Eppensteinec, ki ga viri omenjajo leta 970 je bil Markvard. Poročen je bil s Hademundo, sestro grofa Udalrika iz Ebersberške rodbine, ki je bila ena med najstarejšimi v Karantaniji, grof Udalrik pa se je oženil z Rihardo, sestro mejnega grofa Markvarda Eppensteinskega. Šlo je torej za tipični politični poroki med dvema važnima plemškima rodbinama (F. Kos, Gradivo II., št. 437, str. 333).

Dariina lista, ki prvič omenja Eppensteince, pa je važna tudi zato, ker se iz nje razvidi, da so takrat slovenski kraji Srednje Stajerske še imeli slovenska imena, ki jih tudi v latinščini pisani dokumenti navajajo, seveda navadno v malo popačenih oblikah, ker pisatelji listine dostikrat ni vedel, kako zapisati slovenske glasove. Ta dariina lista pravi, da je leta 970 cesar Oton I. podelil salzburškemu nadškofu Frideriku v nekatera svoja posestva v gro-

WELS-LAMBASKI

Ko so padli Eppensteinci v nemilost, so postali mejni grofje Karantanske krajine in upravitelji štirih grofov ob gornji Anizi in gornji Muri grofje iz Welsa in Lambacha ali Wels-Lambaški grofje, ki so je imenovali pa svojih dveh gradovih Welsu in Lambachu ob reki Trauni v Traungavu. Ta bavarski rod pa izumre ali pade v medsebojnem boju z neko neznanom rodbino, morda celo s Traungavci, že okoli leta 1050. Za Stajersko je Wels-Lambaška rodbina važna, ker je v bojih z Madžari le tem leta 1042 iztrgala poznejšo Pittensko grofijo,

NASTOP TRAUNGAVSKIH GROFOV

Nasledniki Wels-Lambachov so postali Traungavski grofje,

razit primer deljenja, Stajersko nekoliko bolj podrobno obdelal.

so dobile plemiške rodbine, ki so se odlikovale v bojih z Madžari zaokroženi del novoosvojenega ozemlja v upravo, večji ali manjši del tega ozemlja pa celo v privatno last ali alodij. V naslednjih stoletjih so skušale take rodbine razširiti svojo oblast nad sosednja področja tako, da so poskušale razširiti svojo alodiarno zemljiško posest, ali pa razširiti svojo fevdalno nadoblast nad drugimi rodbinami s tem, da so jih zlepa ali zgrda prisilile, da so jih priznale za fevdne gospode. Tako so postali na primer Babenberžani gospodarji ali dinasti nad Avstrijo. Tudi Stajerska se je ravijala v slično smer, te da je tukaj odigrala glavno vlogo pri osvoboditvi, združevanju in pri končni odcepitvi od Velike Karantanije ne eno temveč več rodbin, ki so si sledile ena za drugo.

fiji mejnega grofa Markvarda, in sicer dvor, ki se je v slovenskem jeziku imenoval Dolenji dvor ("curtem ad Vdulentidur, lingua Selavanica sic vocatam . . .") v nemškem pa Niedermhof ("Theotisce vero Niedrinhof") ter petdeset kraljevskih kmetij, ki so spadale k temu dvoru ter še druge davjate. (F. Kos, Gradivo II., št. 436, str. 332).

Markvardov sin Adalbero je bil mejni grof karantanske krajine, upravljal pa je tudi štiri grofije ob gornji Anizi (Enns) in gornji Muri, to je grofijo ob gornji Anizi, ter Judengursko, Leobensko in Muriško grofijo. Tako je upravnio združeval pod seboj ozemlje bodoče Zgornje in Srednje Stajerske, ko pa je leta 1012 postal še karantanski vojvoda, je ponovno združil ve-Uvedel je svojo lastno deželno upravo, koval svoj denar, počino karantanskih dežel. Ta ponovna združitev slovenskih dežel pa ni trajala dolgo. Leta 1021 je namreč umrl cesar Henrik II., z njim pa je izumrla saška dinastija, novi cesar pa je postal Konrad II. (1021-1039), pričetnik salijske dinastije. Ker je bil bivši karantanski vojvoda Konrad tudi salijec, njegov sin pa mu leta 1012 ni sledil, ker je bil mladoleten, zato je postalo vsakemu jasno, da bo novi cesar skušal pomagati svojemu sorodniku do vojskovske časti v Karantaniji. Da bi to preprečil, kot sem že omenil, se je Adalbero povezal s Hrvatimi in Mirmidonci (najbrže Madžari) ter se uprl cesarju. Cesar ga je premagal in zaprl v bavarski samostan. S tem se je končala na Stajerskem politična oblast Eppensteincev, obrdžali pa so še vedno mnogo svojih alodiarnih posestev v grofijah ob gornji Muri, posebno v judenburški in leobenski.

jo, to je zemlje severno in severovzhodno od Semmeringga, ki pa danes pripada Spodnji Avstriji. Usoda Wels-Lambaške rodbine je zelo podobna usodi Heminovim sinov na Koroskem, približno tudi v istem času. Wurzburški škof Adalbero, zadnji Wels-Lambaškega rodu, je spremenil rodbinski sedež v Lambachu v samostan in ga bogato obdaroval z rodbinskimi posestvi, ravno tako kot je Hema ustanovila samostan v Krki in ga bogato obdarovala, iz česar je nekaj let pozneje nastala krška škofija.

ki so se tako imenovali po Traungavu, kjer je ena veja

njihovega rodu še vedno uravljala najstarejša rodovna posestva. Poznana pa jih tudi kot Stajerske grofe, po njihovem gradu Steyrju ob spodnji Anizi. Ta rod je končno dosegel politično združitev Stajerske, njeno osamosvojitve ter povišanje v vojvodino. Traungavci so zelo verjetno najstarejši izmed zgoraj obravnavanih stajerskih rodov, ter nasledniki karolinških Ariboncov, ki so po madžarski zmagi upravljali bavarski Traungau, ki je postal mejna pokrajina ob Donavi ter je mejila na Madžare. Ker ima večina pomembnih članov te rodbine ime Otakar, jih zgodovinarji kličejo tudi Otakarji.

Prvi Traungavec na Stajerskem se imenuje že leta 904, torej še v zadnjih letih karolinške vladave in pred madžarsko zmago nad bavarsko-karantansko vojsko tri leta nato. Dariina lista seveda zopet ni važna za Slovence le zato, ker prvič omenja Traungavce, temveč tudi radi uporabe slovenskih imen v latinskem tekstu in to za kraje v leobenski grofiji na Gornje Stajerskem. Leta 904 je

RELATIVNA MOC TRAUNGAVCEV

Oglejmo si torej, kako močni in bogati so bili Traungavci, ko so okoli leta 1050 postali mejni grofje. Mejni grofje Karantanske krajine so bili takrat že dedni in podrejeni direktno kralju ali cesarju. Z Veliko Karantanijo jih je vezala le še zelo rahla vez. Poleg krajišniške oblasti, so bili še upravitelji štirih severnih grofov, ki pa so še vedno obstajale kot samostojne enote in so v njih živeli plemiške družine, ki so imele več oblasti kot Traungavski upravitelji. Njihova moč je torej slonela na njihovi krajišniški oblasti in odvetništvu mnogih bogatih samostanov tako admontskega ob gornji Anizi, garstenskega blizu njihovega gradu Steyrja, St. Lambrecht v breški grofiji kakor tudi Jurklostra in Žič. Res je, da so Traungavci imeli mnogo svoje alodiadne zemlje v leobenski grofiji pa tudi povsod drugod, niso pa bili najbogatejši, mogoče niti med najbogatejšimi. Drugi Aribonci, ki so bili zelo razvejani in s katerimi so bili Traungavci najbrže v sorodstvu, so imeli več posesti. Pa tudi njihovi sosedje Eppen-

OTAKAR III.

Bogate dediščine so si Traungavci pridobili tudi za vladave Otakarja III. (1130-1164). Petindvajset let po Eppensteinski dediščini je Otakar III. podedoval posestva pozdravskih Spanheimov. Njegov stric po materini strani, Bernard Spanheimski, se namreč leta 1147 ni vrnil s križarske vojne in Otakar III. je podedoval dravsko dolino od Labodnice do Maribora, s tem pa je bila zvezana tudi pridobitev odvetništva nad St. Pavelskim samostanom v Labodski dolini in nad prstijo v Doberradi vesi v Jurski grofiji. Poleg tega je dobil Otakar po Spanheimu obsežno gospodstvo Laško in odvetništvo nad salzburško posestjo na ptujskem polju in nad mestom Ptujem. Dobrih deset let pozneje, leta 1158, pa so izumrli mogočni Fombachi, po katerih je Otakar podedoval Pittensko grofijo. Zato pa tudi zgodovina po pravici pripisuje Otakarju III., da je položil temelje Stajerski deželi. Pod njegovo vladavo ni bilo več nobenega rodu, ki bi lahko tekmoval s Traungavci.

Poleg dediščin je povečala Traungavsko oblast tudi razširitev njihovih fevdalnih pravic kot fevdalnih gospodov nad drugimi plemiški rodbinami. Staro svobodno plemstvo, ki je imelo svojo lastno posest (alodij), je to izročalo Traungav-

kralj Ludvik daroval Arbu ("Arpo") sinu grofa Otakarja ("Otachari") v Otakarjevi grofiji v Leobenski, ali boljše, Ljubenski dolini ("in ualle quae dicitur Liupinatal") dvajset kmetij z vsemi pritliklinami. Te kmetije so se mu odmerile v kraju Zlatenu ("in loco Zlatina dicto"), kjer je bil tudi zidom obdan dvor, to je tam, kjer se potok Zlatina ("rius eiusdem nominis Zlatina") izliva v reko Muro ("in flumen Muora" (ter v vasi "Costiza", današnjem Gössu, ter na obeh straneh reke Mure. (F. Kos, Gradivo II., št. 337, str. 261). Istega grofa Otakarja pa je kralj Ludvik leta 903 ali 904 imenoval za kraljevega odposlanca, skupno s salzburškim nadškofom Teotmarjem in pasavskim škofom Burkhardom, kar je bila velika odlika in pričrca o velikem ugledu njegovega rodu. (Isti, Gradivo II., št. 341, str. 263-66).

Traungavci pa niso prevzeli vse Wels-Lambaške dediščine. Postali so mejni grofje Karantanske krajine in upravitelji štirih grofov ob gornji Anizi in gornji Muri, dočim so Pittensko grofijo prevzeli Fombachi, druga mogočna plemiška rodbina, ki je bila v svaštvu z Wels-Lambachi.

steinci, ki so imeli svoje posestva v judenburški grofiji so bili bogatejši in prav tako mogočni, če ne še bolj, čeprav jih je zadela leta 1035 hud polom, so si pa znatno opomogli, ko je leta 1077 Liutold, vnuk odstavljene Adalbera postal karantanski vojvoda. Pa tudi posestva Fombachov, ki so vladali v Pittenski grofiji so bila vsaj tako velika kot Traungavska.

Prva velika sprememba v karist Traungavcev je prišla leta 1122, ko se izumrli mogočni Eppensteinci. Večino njihove posesti so podedovali Traungavci, ostalo z vojvodskim naslovom po Spanheimi. Posebno važna je bila strnjena posest v judenburški grofiji, ki je ležala prav poleg strnjene Traungavske posesti v Leobenski grofiji. Traungavci pa so podelovali tudi Eppensteinska posestva v Karantanski krajini, in del posestev na Koroskem. S tem so postali najmočnejši rod v Karantanski krajini. Še istega leta so nato združili štiri severne grofije (aniško, judenburško, leobensko in muriško) s Karantansko krajino.

cem ter jo nato prejemalo nazaj v fev. Tako so postali Traungavci, zlepa ali z grda, fevdalni gospodje nad veliko večino vsega ozemlja, ki so ga upravljali kot mejni grofje. Večina članov starega svobodnega plemstva so tako postali Traungavski ministeriali. Le redki rodovi so si ohranili svoje alode. Med take lahko štejemo svobodne Zovneške gospode (bodoče celjske grofe in kneze) na današnjem slovenskem ozemlju ali gospode iz Peggava severno od Gradca na vzhodni strani reke Mure. Vendar nobena rodbina starega svobodnega plemstva, ki se ni podredila pod fevdalno oblast Traungavcev, ni bila tako mogočna, da bi lahko vodila svojo neodvisno politiko, ali pa tekmovala in se upirala Traungavcem.

Oblast Traungavcev se je v glavnem naslanjala na njihove ministeriale. Med njimi pa so bile nekatere rodbine dosti mogočnejše kot ostanki starega svobodnega plemstva. Kot bomo videli, so se prvim, iz starega plemstva izhajajočim ministerialom, kmalu pridružili tudi nesvobodni ministeriali, o čem staro kot novi, posebno pa neimelo svoje lastno posest (alodij), je to izročalo Traungav-

dal nesvobodnim ministerialom iste pravice (kot so jih imeli svobodni, in to na celotnem ozemlju, ki so ga Traungavci upravljali. Zato so tudi ministeriali predstavljali glavno gonilno silo, ki je strelala za tem, da bi se vse Traungavsko ozemlje spremenilo v politično pravno enoto, ali deželo, s svojim lastnimi pravom in lastnimi institucijami.

Da bi postali pravi deželni knezi, so si Traungavci morali pridobiti čim več privilegijev in celo nekatere regalije, to je takih pravic, ki so drugače pripadale le kralju ali cesarju. Kot vemo je že v začetku 11. stoletja prenehala oblast karantanskega vojvode nad Karantansko krajino in je bil njen krajišnik od takrat podrejen direktno cesarju. Zato je bilo toliko lažje za Traungavce, da so si pridobili te privilegije in regalije od cesarja. Sem so spadale take pravice (kot pravica do sodstva nad plemiči ter do krvnega sodstva, do izkoriščanja rudnikov in soli, do pobiranja novih davkov, mitnin in carin, do kovanja lastnega denarja in do drugih pravic.

Ko je leta 1164 Otakar III. umrl, si je pridobil že večino teh pravic, zato lahko rečemo, da je v resnici že bil deželni knez, čeprav še ni smel rabiti uradnega naslova. Približno petnajst let pozneje pa je cesar Friderik Barbarosa povzdignil njegovega naslednika Otakarja IV. v vojvoda, Stajersko pa v vojvodino. To se je zgodilo leta 1180, vendar nekaj časa ni bilo čisto jasno, ali je cesar povzdignil le Otakarja osebno v vojvoda, ali pa tudi Stajersko zemljo. Danes se večina zgodovinarjev strinja s tem, da je leta 1180 postala tudi Stajerska vojvodina.

Z nastankom Stajerske je Karantanija uradno izgubila del starega ozemlja, ki je bilo samo na sebi večje od osrednje karantanske dežele Koroske. Zato od takrat po vsej pravici naslanjamo karantanske vojvode le še kot koroske vojvode, čeprav v virih ne najdemo nobene letnice ali datuma, do katerega se uporabljajo prvi naslovi in kdaj se začne rabiti drugi. Otakar IV. (1164-1192) je bil brez otrok in neozdravljivo bolan. Zato je napravil leta 1186 dedno pogodbo, po kateri bodo po njegovi smrti vso Stajersko podedovali avstrijski Babenberžani. Pogodba pa je določala, da morajo vladati vsi deželni kot avtonomno enoto, ki mora ohraniti svoj deželni pravni red in institucije. Ta pogodba je postala osnovno deželno pravno bomo o njej še govorili.

DEJAVNIKI ZGODOVINSKEGA RAZVOJA

Če na kratko ponovimo, kako si prišli Traungavci do dinastične moči moramo najprej podčrtati, da je bilo treba mnogo ambicije, dela, prebrisanosti in sreče. Čeprav so pripadali najstarejšemu plemstvu, so bili sprva Eppensteinci mogočnejši, saj so bili celo mejni grofje ali krajišniki. Šele ko Eppensteinci izgube krajišniško oblast nad karantansko marko, se začne vzpodbud Traungavcev, dokler končno sami ne postanejo mejni grofje. To upravno oblast so obdržali v svojih rokah vso dobo, kar jim je pomagalo, da so si počasi podredili druge neodvisne stare plemiške rodbine, ki so postale njihovih vazali, s tem pa so razširili svojo oblast tudi nad zemljo, ki ni bila njihov alodij. Tudi rodbinske zveze so bile važne. Rodbine, ki so bile premočnejše, da bi si jih podredili, so pridobili kot svoje zavezničke s pomočjo ženitbenih zvez. Ko so te rodbine umrle, so postali Traungavci njihovi dediči. Na ta dva načina, s fevdalno podreditvijo in z delovanjem, je postalo sredi 12. stoletja skoraj vse ozemlje, ki so ga upravljali kot

(Nadalje na strani 6.)

ZANIMIVOSTI IN LEPOTA SLOVENŠČINE

Predavanje na študijskem dnevu Lige slovenskih Amerikancev, Inc. v Princeton Clubu, New York, 19. novembra 1977)

Zadnjih nekaj let smo zlasti v tej deželi pričali ustanavljanju raznih združenj, katerih hvale vredna naloga naj bi bilo ohranjanje slovenske dediščine in slovenstva med Amerikanci našega rodu, posebno mladega.

Jedro te dediščine niso nekatere zunanje zanimivosti slovenske biti in žiti — na primer stara, slikovita noša, ljudska pesem in godba, ples, hrana — temveč naš svojski duhovni in umski svet, svet notranje, neminljive naše dragocnosti in lepote, ki smo si ga najprej nezavestno, potem pa bolj in bolj zavestno, ustvarjali in oblikovali skoraj poldrugo tisočletje svojega trdega obstanka v Srednji Evropi.

Tej posebnosti duhovnosti ter iz nje rastoči netvarni in tvorni omiki, ki je ob začetku zadnje svetovne vojske dosegala svetovno raven, smo dajali in dajemo edino mogočo in odgovarjajočo izraza v prav tako samozavestno, iz nje rojenim in z njo v koraku se razvijajočim lastnim jezikom. Neločljivi sklop tega obojega je tisto, čemur pravimo slovenstvo. Slovensvo nas dela narod, tako različen a prav zaradi tega nič manj vreden od drugih, naj bodo še toliko večji in slavnostni od naših.

Prizadevanja za ohranjanje slovenske dediščine, se pravi za nadaljevanje slovenstva, ne morejo izpolniti svojega plemenitega in potrebnega namena brez ohranjanja, učenja in znanja našega jezika. Edinstvenost te dediščine je moč do dna domneti, jo po njeni resnični veljavi ceniti in ljubiti, samo iz trdnega znanja slovensčine, ki nam edina lahko odpre vsa vrata do njenih brezdanjih, neminljivih vrednot in lepote.

Ohranjati materinsčino pri našem mladem, in pogosto tudi pri starejšem, se slovensko vzgojenemu rodu, je v tujem svetu težko. Ni pa nemogoče. Življenje, neizprosne zakonitosti zunanjega obstanka ter vaba tvarnega povzdiga v njem se zdi, da terjajo od nas odpoved lastnemu jeziku, s katerim si na videz ni moč pomagati nikamor in torej ničemu več ne služi.

Iz tega predpoda o zunanji, sprotni nekoristnosti slovensčine se poraja zmotno prepričanje manjši, celo nikakršni vrednosti, nato pa usodnejši občutek o splošni manjši vrednosti Slovencev kot naroda in s tem kot ljudi.

Zrve tega so zlasti in hitro naši otroci, ki jih šola v novih deželah, po navadi oholo a neupravičeno zaverovana v lastno vsevednost in vsevednost, pogosto ponižuje zaradi njihovega materinega jezika in rodu, da se enega in drugega začenjajo sramovati in oboje tajiti. Svoje bolj ali manj primorano odrekantje materinsčini skušajo zagovarjati s ponavljanjem tujih, praznih marenj, da je slovensčina majhen, nepotreben jezik, ki ga govori peščica zaostalih, neukih ljudi nekje Bogu za hrbtom onkraj morja; da je jezik brez zgodovine in pisanih dokazil o svojem rojstvu in razvoju; boren, beraški, nedognan, neomnikan, nezaminiv; jezik, ne sposoben ustvarjanja umetnosti v besedi — slovnosti s pesništvo, pripovedništvom, igro in drugim; jezik, v katerem ni moč povedati nič lepega ali učenega.

Hajhen jezik neznatnega števila ljudi — v primeru s čim? Slovenščino danes govori, bere ali še razume blizu dva in pol milijona ljudi v pravi Sloveniji, Evropi, obeh Amerikah, Avstraliji in drugod. Na svetu je zdaj 158 samostojnih držav, od ka-

terih jih 52, tretjina, šteje manj kot dva in pol milijona duš. Se pravi, v tretjini držav na zemeljski obli govori njihov domači ali od sosedov izposojeni jezik ter njuna razna narečja manj judi, kakor pa je nas slovenske besede.

V Evropi je takih držav devet: Ciper z grščino, 645.000 prebivalcev; Malta z lastnim jezikom, 322.000; Luksemburg z nemščino in francoščino, 236.000; Islandija s svojim jezikom, 220.000 ljudi; Monaco s francoščino, 25.000; Andorra italijansko, 19.000; Vatikan z italijansko, 1.000. Od devetih imata lasten jezik le Malta in Islandija z vsega 542.000 prebivalcev.

Toda islandščine nazivlje njeni številni majhnosti na primer nihče nima za kako pozabljeno, neomnikano govornico zagovornih severnjaških ribičev. Islandska književnost je znana križem sveta. Pisatelj Hjaldr Laxness je že leta 1955 prejel Nobelovo slovnostno nagrado za pripovedništvo. Islandščina je našim dnem priča, da za veličino in pomen kakega jezika ni važno, koliko ljudi ga govori, temveč, kaj je narod, ki ga imenuje svojega, v njem ustvaril ter sebi in drugim s tem dal. Seveda Islandci nihče ne dopoveduje, kako sta njegov jezik in narod majhna in nepomembna, kakor s tem osrečujejo Slovence naši politični in duhovni vodniki vsaj zadnjih šestdeset let.

Drugi predosedek — slovensčina je jezik komaj kak več ko zadnjega stotletja, brez zgodovine in kakih davnih pisanih izročil.

Vsak jezik je star toliko kakor narod, ki ga govori. Nastanek naroda in njegove govornice nista zapisana nikjer. Sta skrivnost, znana samo Bogu. Za ljudi se narod rodi, s svojim ustojpom v zgodovino, tedaj, ko je kdo o njem kaj zapisal.

O Slovincih, prednji straži sodrinskih rodov pri njihovem vdiranju v Evropo za selitve narodov v začetku srednjega veka, je med prvimi, če ne prvi, poročal bizantinski zgodovinar Prokopij tam okoli leta 550 po Kristusu. Imenoval jih je Sklavoni, Slovenci, ne, recimo, Sklavoi, Slovani. Iz njegovih del je snov za svojo hvalnico tej naši prvi, hrabri preteklosti, za svojo "povest o davnih dedih", roman "Pod svobodnim soncem", zajel pisatelj Franc Finžgar.

Slovensčina je v svoji najstarejši obliki torej bila govor enega teh rodov že tedaj, sredi prvega tisočletja po našem štetju, ne šele, ko smo jo začeli pisati ali se je učiti v šolah. J e eden najstarejših jezikov, ki je po veliki selitvi narodov vzniknil sredi Evrope ter se pridružil njenim takratnim in bodočim.

Ce pisana dokazila veljajo za začetek zgodovine kakga jezika, ljudskega in slovnostnega, potem naš v tem ne zaostaja za prenekaterim drugim zahodnim. Naše tako dokazilo so Brizinski spomeniki, katerih nastanek veččaki postavljajo med leto 970 in 980 po Kristusu. Brizinske jih imenujejo, ker se je njihov izvirnik ohranil v bavarskem Freisingu, katerega škofom je rimsko-nemški cesar Oton Veliki dal posestva in podložnike na naši zemlji več ko pol stoletja poprej.

Gre za prevod dveh daljših latinskih molitev kesanja pri spovedi in za duhovnov opomin k pokori. Slovensčina v teh zapisih je skupek prastarega in tedanjega besedja, lepa, bogata, skoraj pesniška. Začenjajo se z besedama, ki sta vsaj po korenu domači nam vsem: "Glagolite po na sredka slovesa." Glagol je izrazna vrsta, ki govori, pripoveduje. Slovo je staro naše ime za besedo kot tako. Ostalo nam je do danes kot slovo, beseda ob ločitvi; kot sloves, ki ga je

deležal človek, o katerem gre beseda; kot slovar, ki je knjiga besed; slovstvo, umetnost v besedi; Slovenec, človek slova, človek, ki govori, da ga je moč razumeti. Svojih mogočnih severno-zahodnih sosedov, ki niso poznali naših sloves, nismo razumeli. Zaradi tega jim še danes pravimo Nemci — nemi, mutasti ljudje.

Poleg tega beremo v tem častiljivem rokopisu še dosti drugega znanega. Kralitec, krov, mišlovit, mučenik, mrzek, narod, obet, oteži se, poslednji, utešiti, zavist, zlozlozdej, zoprnik — ve to nam ne zveni, ko da bi bilo staro tisoč let, a je starejšega, neohranjenega besedila.

Besed iz našega prajezika, bolj nenavadnih, kakor so te, dobimo še danes v raznih naših narečjih, le da malokdo ve zanje. Precej pred zadnjo vojsko sem ko začenjajoč pisatelj večkrat imel priliko govoriti o slovenskem ljudskem in leposlovnem jeziku z rajnim pesnikom Otomom Zupančičem, njegovim velikim poznavancem in oblikovalcem. Za njegovo poglavito mojstrovino velja pesnitev "Duma". Ime zanjo je dobil v ukrajinsčini, v kateri pomeni preudarjanje, pogovor. Ni mu bilo nikoli prav vsč, ker je bilo zaradi zvoka po izvirnosti vendarle sposojeno iz tujega jezika. Bil je vesel, ko sem mu razodel, da ima duma lahko za slovensko, ker je na Notranjskem, kjer sem doma, takrat še bil v vsakdanji rabi izraz "se ne odumi", se ne oglasi, ne odgovori. Ista koren in isti temeljni pomen v dveh tako daljših si jezikih.

Zgodovina književnosti šteje Brizinski spomenike tudi za začetek slovenskega leposlovja, umetnosti v besedi, ki bo torej v kratkem doživela tisoč let — kakor oni. Tako starega zapisanega dokazila o svojem jeziku in slovnosti nima na primer noben slovanski narod, niti Rusi ne. Pesnitev "Beowulf", ki jo dosti strokovnjakov ima za prvi tako primer angleškega pisemstva, je iz konca 10. stoletja — ko naši zapisi iz Brizinja.

V isti čas postavljajo slovnostni zgodovinarji tudi prvi našo znano ljudsko pesem, "Zagovor zoper otok", s katerim so urekali, lečili otekline. Ker smo Slovenci takrat že bili pokristjanjeni, je tako zdravljenje veljalo za grešno praznoverje. Pesem mora tako biti ostanek iz naših poganskih časov kdove koliko stoletij poprej.

Kakor pričajo tuje listine iz 12. in 13. stoletja, je slovensčina dolgo pred Brizinskimi spomeniki bila že tudi uradni jezik, Karantanija, prva in doslej edina samostojna slovenska država v zgodovini, je bila po vsej priliki ustanovljena vsaj v začetku 7. stoletja. Umeščanje njenih vladarjev, najprej domačih knezov Boruta, Gorazda, Hotimirja in drugih, je potekalo samo v slovensčini. In ostala je uradni jezik tega državnopravnega obreda še 700 let, tudi pod nemškimi vojvodi, katerih zadnji, Ernest Habsburški, je sedel na naš koroški knežji kamen leta 1414. Deželni stanovci, zastopniki plemstva, Cerkev in boljše ga meščanstva, Notranje Avstrije, so še cesarju Karlu VI., očetu Marije Terezije, ki je vladal od 1711 do 1740, prsegali zvestobo samo v slovensčini, ker so tedaj jedro tega državnega sestava bile Kranjska, Koroška in Štajerska.

Prva znana slovenska TISKANA BESEDA je iz leta 1515, ohranjena na letaku, ki je dolejnjske in štajerske kmete klical na upor proti tujim graščakom. Če so pripravljavci te vstaje uporabili za nagovarjanje k njej tisk, še ne prav stari izum Nemca Gutenberg, pomeni, da je

Mirko JAVORNIK, Washington

danes povprečna a kar lepa naklada za izvirno leposlovnostno delo v Republiki Sloveniji. In toliko je ene, po obliki in obsegu največjih slovenskih knjig, slo tedaj med dosti maloštevilnejše naše ljudstvo pred 400 leti. Se pravi, da jo je med Slovenci že tedaj znal brati in bil voljan drago kupiti sorazmerno večji odstotek prebivalstva kakor pa zdaj.

Prvo slovensko tiskarno je v Ljubljani odprl Janž Mandelc leta 1582. Prvo slovensko slovnico, vodilo za pravilno rabo našega jezika v besedi in pismu, je sestavil Adam Bohorič leta 1584. Leta 1592 je nemški učitelj Hieronim Megiser izdal v Ljubljani svoj "Dictionarium quattuor linguarum", slovar štirih jezikov — latinskega, nemškega, italijanskega in SLOVENSKEGA. Prvi trije so tedaj s francoščino in španščino bili vladajoči v Evropi. Angleščina ni tiste čase tam pomenila še nič. Če je Nemec pred skoraj 40 leti zbral ves takrat znani slovenski besedni zaklad in ga vzel med tri tako velike jezike, ni moč reči drugega, ko da je slovensčino imel za pomembno in razvito, če ne celo onim enako vredno.

Iz leta 1639 je Janeza Vajkarda Valjavorja sicer nemška slava vojvodine Kranjske v petnajstih knjigah, s 539 slikami in zemljevidi. Delo je poveli in zemljevidi. Delo je poveli našega slovnostnega, česar o poznejših, in zlasti o zadnjem pred nekaj leti, žal ni moč reči.

Drugič, za tisk v negermanskih jezikih — za germanske so uporabljali staronemško gotico — je bilo treba izdelati latinske črke. Za eno poljo, 16 strani v velikosti Dalmatinove Biblije, je bilo treba na roko in na moč natančno izrezati vsaj 50.000 novih črk in ločil ter jih zaradi nagle obrabe nenehno nadomeščati.

Prvo slovensko sveto pismo je izšlo v 1.500 izvodih. To je še

privedel do zveze evropskih krščanskih vladarjev za križarsko vojsko proti Turčiji. Za odposlanca na dvor moskovskega velikega kneza, poznejšega carja Vasilija III., je izbral napol slovenskega plemiča Ziga Herbersteina iz Vipave, komaj 29 let starega, ki pa je že bil njegov prvi svetovavec za zunanjo politiko in je dotlej strokovnjaško opravil zanj vrsto kočljivih nalog pri raznih evropskih kraljih in vojvodah. Na tako mesto so ga povzdignile vojaške vrline, velika izobrazba, uglajenost in znanje jezikov, med njimi slovensčine. Poslan je bil leta 1516 v Moskvo, ker je bil odini, in ne samo v Avstriji, ki bi se z njenim vladarjem in njegovimi pomočniki lahko pogovarjal v tem, razumljivem in zadostno razumljivem jeziku.

Prvi njegov obisk v ruski prestolnici je trajal s potjo vred poldrugo leto. Med naslednjim, ki ga je opravil a cesarja Karla V. leta 1526, je poglaviti cilj avstrijske zunanje politike, mir med Vasilijem in poljskim kraljem, dosegel. Znal je za poleg tega pri nezaupljivem ruskem pravoslavnem samostilniku ustvariti ozračje dobre volje do katoliške Evrope, kateri se ni bilo treba več bati, da ji bo Moskva skočila v hrbet med njenimi vsebolj odločilnimi vojskovnanji s Turki.

Herberstein je bil dalje prvi, ki je prinesel na Zahod obširna, vsestranska in zanesljiva poročila o Rusiji, svetu takrat bolj neznanem kakor komaj odkrita Amerika. Vso vednost o njej, do katere je prišel s pomočjo slovensčine med dolgim dvakratnim bivanjem v Moskvi, ter sklepe iz svojih opažanj o ruski zemlji, njenemu ljudstvu, njegovem življenju, značaju, veram, navadah, suženjskem družbenem redu, oblikah njegove zatiravske vladavine in njenih ciljih je zbral v knjigo "Reorum Moscoviticarum Cementarii

(Dolgej na strani 7.)

— Razlaga moskovskih zaved", ki jo je objavil leta 1540. Bila je za Evropo še sto let poglaviti vir obvestil o vstajajočem, napol azijskem velesarstvu na Vzhodu. V posvetilu dela svojemu novemu gospodu, avstrijskemu nadvojvodu Ferdinandu, pravi Herberstein tole:

"Tega pisanja sem se lahko lotil zaradi dvojega: prvič, ker sem vse sam skrbno raziskal, in drugič, zaradi ZNANJA SLOVENSKEGA JEZIKA, ki mi je bil pri tem delu v veliko pomoč".

Leta 1956, kmalu po odhodu Sovjetov iz Avstrije, sem na Dunaju obiskal razstavo zgodovinskih listin ob 650 letnici habsburške monarhije. Med njim je bilo nekaj cesarskih odlokov o pravici do nasledstva na avstrijskem prestolu. Napisani in razglašeni so bili v treh uradnih jezikih: nemščini, italijansčini — Habsburžani so tedaj bili še gospodarji nad večino severne Italije — in v slovensčini. Avstroogrsko cesarstvo je tisti čas bilo ena največjih in najmočnejših držav v Evropi in na svetu.

Toliko o neznatnosti, nezagodovinski in, recimo, nepismenosti slovensčine.

Kako je moč narodno in jezikovno samobitnost vzdrževati po zavesti o lastni veljavi, priča nekaj, kar pre malo pomnimo in omenjamo. Leta 1866 je bila določena končna meja med zedinjeno Italijo in avstro-ogrsko. Vsa naša zemlja in narod, razen Beneške Slovenije, ki se je sama odločila za Rim, sta tedaj zadnjič bila združena pod eno oblastjo. Od takrat pa do konca druge svetovne vojske se naša zahodna narod, in jezikovna meja ni premaknila skoraj niti za streljaj v našo škodo, razen v mestnih otokih. To niti po letu 1918 ne, ko je četrtna Slovenije bila odrezana v Italijo. In vemo, kaj je s tem kosom našega

Canada Post
Postes Canada

PRVORAZREDNA PISMA
ŠTIRINAJST CENTOV...
ŠE VEDNO ENA NAJBOLJŠIH
VREDNOSTI NA SVETU*

S prvim aprilom 1978 bo poštnina za vsa prvorazredna pisma in razglednice za vse naslove v Kanadi in ZAD... 14¢
Zalopljene voščile karte v Kanadi... 12¢
Pisma in razglednice za vse druge države 30¢
Za vse popolne informacije se pozanimajte na vašem krajevnem poštnem uradu.

Pokloni darilo
v obliki pisma...
samo 14 centov

Kanadska pošta... povezuje 23 milijonov Kanadčanov

Hon. J. Gilles Lamontagne,
Postmaster General

Evolucija ali nova taktika?

• **Tov. Edvard Kardelj** je pred nedavnim zahteval, da se "odpro" vrata "Socialističnega saveza" — ki se sicer ne smatra za resno politično organizacijo — vsem onim, ki "sprejmejo naš ustavni sistem" — odnosno — še bolj širokogrudno sprejmejo ta sistem kot "okvir za njihovo društveno delovanje" ("Naša Reč", feb. 1978).

• **Tov. Stane Dolenc** se je na tiskovni konferenci pred kratkim takole izrazil: Jugoslovanska družba lahko prizna kot enakovredne samo interese državljanov, ki izvirajo iz samoupravnega pluralističnega sistema in socializma. V nobenem slučaju naj bi to ne bila pot nazaj h konceptu več strank. K lu pa so pripuščene tudi moči, ki niso označene kot socialistične in se bo z njimi potrpežljivo in brez etiketiranja sodelovalo. (Frankfurter Zeitung, feb. 22, 1978).

• **Koroški Koledar Slovenske Prosvetne Zveze 1978**, stran 81-83 priobčuje poročilo o delovanju Dr. Lamberta Erliha (ubit po VOS-u v Ljubljani med vojno), kot začetnika in pobudnika Slovenske Krščanske Socialne zveze na Koroške. Priobčen je

KOCBEKOV PESIMIZEM

Ljudje, ki so prišli zadnji čas v stik s Edvardom Kocbekom, pripovedujejo, da je zelo pesimistično razpoložen in da si ne obeta za Slovenijo nič dobrega. Obupan je nad slovensko "kulturno pustnino", ki ne kaže nikakih kvalitetnih ustvarjalnih pobud in je popolnoma pasivna. Ravno v tej pasivnosti vidi vzrok za pesimizem glede slovenske bodočnosti.

IZ SLOVENSKE ZGODOVINE . . .

(Nadaljevanje s 4. strani)

krajišniki tudi njihova zasebna (alodična) ali fevdalna posest. Velike samostane in druga cerkvena gospodarstva, ki so si pridobila od cesarja posebne privilegije in so zato omejevala krajišnikovo oblast, so si podredili tako, da so postali njihovi odvetniki, kar jim ni le omogočalo, da so dobili kontrolo nad njimi, temveč jim je prinašalo tudi lepe dohodke. Končno so dobili še vojvodsko oblast, z njo pa nadoblast nad vsem svetnim sodstvom. Tako so Traungavci postali dinasti ali dedni vladarji nad štajersko zemljo, ki pa je postala avtonomna dežela v okviru rimsko-nemškega cesarstva. Dvanajst let pozneje, ko so dosegli svoj višek, pa so že izumrli, njihovo dediščino so prevzeli avstrijski Babenberžani, ki so nadaljevali z združevanjem razkosanih delov karantanske zemlje, so pa tudi izumrli predno so to dosegli.

Končno moram še omeniti kolonizacijsko delo štajerskih krajišnikov. Vse krajišniške družine, Eppensteinci, Wels-Lambachi, Formbachi in Traungavci, posebno pa Eppensteinci in Traungavci, so zelo nagosto naselili bavarske kmete na naseljenem in novoosvojenem ozemlju. Isto vlogo si igrala tudi cerkvena gospodstva. Tako so posebno nove strnjene bavarske naselbine po ravninskem svetu karantanske krajine (ob srednji Muri) odrezale in izolirale stara slovenska naselja v hribovitem svetu v krajini, posebno pa v dolinah gornje Anize, gornje Mure in Murice. Čeprav so se ta naselja ohranila še vse v trinajsto in štirinajsto stoletje, so le bila odrezana od kompaktno naseljenega slovenskega ozemlja ter so se morala, ena preje, druga pozneje, stopiti s svojo nemško okolico.

(Dalje prihodnjic)

celo faksimile prošnje Dr. Erliha za odobritev te organizacije (Opomba ur: Ta koledar pripada koroški levici, ki je danes skoraj popolnoma pod kontrolo Ljubljane).

• **Dolenjski list, Novo mesto 22. dec. 1977.** Na zadnji strani tega tednika je zanimivo poročilo o proslavi 90. letnici Sokola v Novem mestu, katere se je udeležilo več kot 1000 ljudi, med drugim prvi slovenski olimpijski zmagovalci Leon Stukelj. Govornik na tej proslavi je bil celo oblečen v sokolski kroj.

P. U.

KO STE SPALI . . .

• **Je Dr. Kurt Waldheim**, glavni tajnik Združenih narodov podelil Leonidu Brežnevju mirovno odlikovanje Združenih narodov.

Voditelji na zapadu se izprasujejo, če je bila ta nagrada za mirovne zasluge krutega končanja pomladanskega upora 1968. leta v Česko-Slovaški, ali za njegovo zvišanje potenciala smrtno nevarne flotile jedrnih podmornic, ali pa morda samo za "mirni prevzem" oblasti v Angoli, Mozambique in Etiopiji.

• . . . 60. obletnica oktobrske revolucije v Moskvi je začetek novega "pomirjenja", za katerega bi starajoči se Brežnev rad uporabil kot krono vsega prisotnosti predsednika USA J. Cartera na posebnem sestanku za "pomirjenje" med obema veljostiloma. Predpriprava za tako "predstavo" je veliko naročilo žita, ker je . . . "letina spet slaba" . . . v višini 15 milijonov ton ameriškega žita z ogromnim naročilom ameriškega tehnološkega in odgovarjajočega materiala. Pa pravijo zagrizenci . . . da ni mogoče "sodelovati" . . .

• **CAUT Bulletin, ki je uradno glasilo organizacije kanadskih vseučiliških profesorjev**, poroča v decembrski številki 1977 pod poglavjem Amnesty International o primeru hrvatskega profesorja dr. Marka Veselice, ki so ga zaprli v noči od 11. do 12. januarja 1972 zaradi hrvatskega nacionalizma in so ga obsodili na 7 let ječe v Stari Gradski, čes da je sodeloval "pri zaradi ki je hotela zrušiti socialni in politični sestav v Jugoslaviji (člen 100 kazenskega zakonika. Amnesty International, ga je priznala za žrtev osebnega prepričanja in ga je uvrstila med 1.700 oseb, za katere se trudi, da bi jih rešila iz ječe.

• **Novi predsednik škofovske konference Kanade je nadškof Gilles Ouellet (Rimouski, Quebec), podpredsednik pa je nadškof Joseph MacNeil (Edmonton), ki je bil svojčas direktor slavnega Extension Departmenta univerze sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu.**

• **Univerza sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu (Nova Škotska) bo slavila letos poleti 50 letnico obstoja Extension Departmenta, ki je postal organizacijsko središče za socialno aktivnost tako v Kanadi kot tudi pozneje z ustanovitvijo Coady International Instituta za dežele v razvoju.**

• **Knjiga nedavno umrlega angleškega ekonomista Schumaherja "Small is Beautiful", je bila prevedena na 16 jezikov.**

• **Otroški psiholog dr. Gordon Livingston je mnenja, da je enako težko odvaditi otroka od suženjskega gledanja televizije kot ozdraviti nekoga, ki je zapadel mamulom.**

• **Na račun "zelene revolucije" — povečanja poljedelske proizvodnje z boljšimi semeni in u-metnimi gnojili — morejo dežele v razvoju danes rediti nadaljnjih 300 milijonov ljudi.**

ZADRUŽNE VESTI

• **Evropske zadružne banke so se povezale med seboj z ustanovitvijo UNICO bančne skupine.** V njej so vključene: francoska CNCA, holandska centrala Rabobank, Avstrijska zadružna centralna banka, danska Andelsbanken, finska OKO-banka ter Nemška zadružna banka. Te zadružne banke so bile že prej povezane z londonsko LCB. London and Continental Bankers Ltd. ter z Banko evropskih zadružnih bank v Zürichu. Poedine zadružne banke ohranijo svojo samostojnost, bodo pa koordinirale svoje poslovanje, izmenjavale informacije na mednarodnem področju. V prvi vrsti bodo seveda služile finančnim potrebam zadrug tako za njihovo poslovanje v poedinih državah kot tudi za naraščajoče mednarodno sodelovanje za drug, ki presega meje poedinih držav.

• **Po podatkih Mednarodne za-**

družne zveze je naraslo članstvo v poedinih vrstah zadrug, če izenačimo število članstva v 1. 1951 s 100 v letu 1971 takole: potrošne zadruge 206, poljedelske zadruge 310, industrijske zadruge 622, stavbne zadruge 611, kreditne zadruge 308 ter ostale zadruge 442. Za ribiške zadruge ni podatkov za 1. 1951. Prvi podatki so za leto 1953 ko se stete 523.000 članov. Članstvo je naraslo v 1. 1971 na 1.832.000.

• **Večina evropskih držav pozna vrsto zadružniških strok.** V celotni Evropi, vključno SSSR, ima največ članov potrošno zadružništvo (72,49%); slede: poljedelske zadruge 14,03%, ribiške 0,07%, industrijske 1,38%, stavbene 3,87%, kreditne 8,0% ter razne 0,15%. Države, ki imajo samo po vrsto zadružništva so: Vzhodna Nemčija (potrošne), Islandija (potrošne), Malta (poljedelske), Portugalska (potrošne), SSSR (potrošne) ter Jugo-

slavija (poljedelske). Podatki so za 1. 1971.

• **Članstvo kanadskih zadružnikov je bilo 1. 1971 osredotočeno v kreditnih zadrugah: 68% vseh zadrugarjev.** Ostale zadruge so imele znatno manjše odstotke zadrugarjev: poljedelske 17,14%, potrošne 11,7%, ribiške 0,11%, stavbne 0,73% ter razne druge 2,34%. Zadružništvo je nekoliko močnejše razvito v Kanadi kot v ZDA. V Kanadi je vključeno v raznih zadrugah 39,57% vsega prebivalstva, v ZDA pa samo 21,87%.

• **Število zadružnikov, članov Mednarodne zadružne zveze, se je premenilo od 1. 1971 do 1973: število članov v potrošnih zadrugah je nazadovalo za 0,28%, v ribiških zadrugah za 4,91% in v industrijskih a 9,34%; naraslo pa je v poljedelskih zadrugah za 10,34%, v stavbenih za 16,82%, v kreditnih za 7,44% ter v raznih drugih vrstah zadrug za 17,64%.**

• **V prvih 10 mesecih 1. 1977 je odobrila ustanova Central**

"The spirit of Munich dominates our time. The frightened civilized world found nothing better to counterpose to the sudden return of barefaced barbarism than concessions and smiles."

ALEXANDER SOLZHENITSYN

Novice

• **Vseučiliški profesorji, ki predavajo razne vidike zadružništva na evropskih vseučiliščih ter zastopniki večjih zadrug in zadružnih zvez, bodo borovali letos v Friburghu v Švici.** Deveto mednarodno zasedanje zadružnih znansvenikov bo od 19. do 21. septembra 1978. Predmet zborovanja bo: "Kaj pričakuje zadružna praksa od znanosti?" Znanstvena revija Zeitschrift für das esamte Genossenschaftswesen je že začela objavljati članke, ki naj bi pripravili udeležence za plodovito razpravljanje.

Central Mortgage and Housing Corporation 33 posojil v znesku 26,3 milijona dolarjev za stavbne zadruge, ki bodo zgradile 842 stanovanj.

• **Teološke fakultete v provinci Quebec imajo vedno več ženskih slušateljic:** Univerza Quebec v Montru — 20 od 52, Univerza Montreal 291 moških in 258 ženskih, Univerza Quebec v Rimouskiju predstavljajo ženske 60% vseh slušateljic teologije, na univerzi v Sherbrookeu je med 255 slušateljic 88 žensk.

POPRAVEK: V prejšnji številki S.D. v članku: 25. let Hranilnice in Posojilnice J. E. Kreka popravi v petem stolpcu tako, da prestaviš nad g. M. Urbančevim imenom stoječi vrsti z besedilom: "The first words I had ever spoken as a baby were Slovene" — nad "lomljeno črto, takoj za zadnjimi tremi besedami: ". . . my everyday life". Hvala! Urednik

MOŽNOST ŽIVETI,

UČITI SE IN DELITI VAŠO DEDIŠČINO JE NAČIN, DA POSTANE

KANADA MOČNEJŠA. NE ZAMUDITE TE PRILIKE.

Vaša priložnost

Mnogovrstna kultura je dosledna vladna politika, ki obsega vse pojave kanadskega življenja. Z mnogovrstnim kulturnim programom Kanada vladna vzpodbuja ljudi različnih kultur, da to izkoristijo s tem, da poskušajo realizirati njihove ideje, spretnosti in talente. S tem obogate njihovo skupnost in vse Kanadčane. Izkoristite to priložnost, da obogatite Vaše lastno življenje in pomagajte napraviti Kanado močnejšo.

Realnost mnogovrstne kulture

Mnogovrstna kulturna politika napravi več kot nudi pomoč etnično kulturnim skupnostim. V horizontalni dimenziji interesi vsebujejo vse dejavnosti državne vlade, da zagotovijo sodelovanje v federalni politiki, ki vsebuje mnogovrstno kanadsko kulturo in interese etnično kulturnih naselbin.

Komitej za mnogovrstno kulturo podpira sredstva javnega mnenja, da prikažejo realnost etnično kulturnega življenja.

Minister za mnogovrstno kulturo ima tudi vlogo, da zagotovi enako možnost vsem Kanadčanom ne glede na njihovo kulturno ozadje, ker v Kanadi smo vsi enaki.

Novi druh razumevanja

Vprašanje narodne enotnosti zahteva pozornost vseh kanadskih kulturnih skupnosti. Odsodnost katerekoli kulturne skupnosti napravi Kanado šibkejši. V iskanju boljšega razumevanja je bistvena, da vse kulturne skupnosti pregledajo izvode in povejo svoje mnenje, ker mi vsi delimo bodočnost Kanade.

Poziv mnogovrstne kulture

Mnogokrat je težko, da ljudje spoznajo, da je edina možnost rešiti skupne probleme v skupnem delu. Pridružite se Vaši vladi. Pridružite se vsem Kanadčanom. Doprinesite Vaš delež, da bo Kanada vzor svetu: dvojezičen narod, mnogovrstnih kultur, kjer lahko vsi državljanji žive v prosperiteti. Živite, učite se in delite Vašo dediščino, da boste pomagali napraviti Kanado močnejšo.

Ako želite povedati Vaše mnenje ali želite kake informacije pišite na:

Multiculturalism
16th Floor
66 Slater Street
OTTAWA, Ontario
K1A 0M5

Mnogokulturnots

POVEZANOST V RAZLIČNOSTI

Honourable Norman Cafrk
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Norman Cafrk
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

narodnega telesa dve desetletji počenjal fašizem.

Poglaviti vzrok za to trdnost proti potujčevanju je bil, da smo se do Italijanov od zdavnaj čutili nekaj več in boljsega. Imenovali smo jih Lahe. Zaničevali smo jih kot vojake, ker smo se skoraj sto let zmagovito bili proti njim v avstrijski vojski. Pomilovali smo jih kot ljudi, ker smo od njih živo poznali največ uboge in neuke Furlane, ki so hodili po delo in kruh k nam. Našim zidarjem so mešali in nosili malo in smo jim rekli malavanji. Skratko, stvarno in duhovno smo se do njih imeli za gospode. Zaradi tega nam Italijani tudi pozneje, ko so gospodarji, niso mogli zvestobe do slovenstva in slovenskega jezika. Mi smo njihovega znalji, oni našega nikoli ne in smo se tudi v tem čutili več od njih. Prvo bitno narodno škodo so nam Italijani prizadeli šele, ko so nas v Trstu in na Primorskem naskočili pod zastavo proletarskega internacionalizma, zdaj z večjo, zdaj z manjšo pomočjo sobrata iz Jugoslavije.

A ker smo se do Nemcev vedno imeli za nekaj manj, če ne celo za hlapce, se je severna meja našega rodu na Korškem v pol istega časa usodno preveznila že predaleč na jug od Drave.

Spričo tega bi morda tudi našim otrokom tukaj veljalo vcepiti prepričanje, da so več vredni od drugih, če znajo dve jezika.

Njihovi ameriški sošolci in učitelji govore samo enega in še tistega pogosto slabo. Včasih ne razumejo niti naše angleščine, ker je boljša od njihove. Zaradi tega naj bi jih naši mladi začeli gledati zviška ter jim sem pa tja dajali vedeti, da so zabiti. Uspehe takega vzgajanja potomcev k zdravi in koristni samozavesti sem na svojih dolgih poteh križem Združenih držav videl celo pri drugem in tretjem rodu v družinah starih, preprostih priselencev.

Zdaj se zadnji presodek — da je slovenščina okoren, pastirsko preprost, zaostal, izraza lepe vsebine nesposoben govor. Ni res. Slovenščina je eden najpopolnejših, povedno bogatih, prožnih, raznolikih in slikovitih zahodnih jezikov. To trdim, ker sem jo v svojem poklicu, pisanju, spoznal do temelja ter jo iz tega poznanja in iz njenih neizmernih možnosti skušal dopolnjevati v sodobne oblike, odgovarjajoče napredku naše duhovne omike, posebno slovstva.

Dognanost, moč in lepoto slovensčine sem že zlasti uvideval pri prevajanju iz tujih književnosti, ki ga je bilo dosti več ko izvirnega ustvarjanja. Iz otoške in ameriške angleščine, iz francosčine, nemščine, italijansčine, španščine, hrvaščine in srbščine sem poslovenil kakih 30 romanov in vsaj 50 odskih del, poleg nešteto krajših besedi; sem pa tja kaj še iz portugalsčine, katalonščine in slovaščine. V mobenem teh jezikov je ni bilo besede, ali besednega sestava, ki ji jima ne bi mogel najti česa enako vrednega in včasih še boljsega našega. Bogatstvo besedja in gibkost slovensčine sta meni in toliko drugim pomagala ohraniti posebni jezik in slog in čar slehernega tujega pisca in pesnika. Zaradi tega so mnogi naši prevodi istih velikih del iz svetovnega slovstva v primeri s tujimi, zlasti ameriškimi, mojstrovine. Ob tem poslu sem neizpodbitno uvidel, da je ni mo- je, ne naše, ne tuje lepote, ki je ne bi bilo mogoče prav in zadeto povedati v slovensčini.

Leta 1960 sem malo pred odhodom v Ameriko priredil za slovenski radio v Trstu mračno, napeto, burnih človeških spopadov polno žalno igro italijanskega sodobnega odskega pisca Antonia Galeazzija "Similia Dio — Bogu podobni". Takoj po oddaji me je o polnoči klical iz Rima ter mi navdušeno povedal, da je njegovo delo zvenelo v slovensčini, katere ni razumel be-

se, bolj vsebini odgovarjajo- če, učinkoviteje in pretresljiveje kakor na živem italijanskem odru.

Naš jezik ima prenekatero posebnost in odliko, ki ga delata različnega, bolj samoraslega, boljsega od drugih.

Slovenci imamo na primer enotno književno, izobraženo govorico v pisani in povedani besedi. Te ne le razume, temveč jo zna tudi z glasom in peresom izražati vsakdo, ki je končal ljudsko šolo, naj je doma v katerem koli naših številnih, po izgovoru in pvnosti tako različnih narečjih. Če gre naš človek v svojo cerkev ali gledališče v Ljubljani, Mariboru, Trstu, Celovcu, Münchenu, New Yorku, Clevelandu, Buenos Airesu ali Sydneyu, bo povsod slišal slovensčino v isti slovnični pravilnosti, isti izgovorjavi in istem naglasu. Med nami je težko najti starejšega ali mlajšega rojaka, ki ne bi znal povedati pesmi, ali brati pripovedi, ali igrati na odru v tem nočnem, skupnem omikanem jeziku. Pri ameriški odski, ali filmski predstavi bo pet igravcev govorilo v petih narečjih in te pačilo se s shakespearejevsko starinščino.

Slovensčino pišemo, kakor jo govorimo, in beremo, kakor jo pišemo. Je v očesu in glasu povsem enak jezik, razen v dveh, treh nepomembnih malenkostih. Zapletena pisava nas ne moti nas ne moti pri nezapleteni izgovorjavi in preprosti izgovorjavi ne pri kakšni zmaličeni pisavi, kakor je to pri Anglosih, Francozih, Nemcih, Poljaki ali Madžarih. Skušajte uganiti, kakšni bi bil za oko, rečimo, naši besedi "čmrli" ali "česnjica" v pismu katerega teh jezika. Ali pa učite Amerikanca izgovoriti a, e, i, o, u po evropsko ali človeško.

Poleg teh velikih prednosti je ena poglaviti posebnost in zanimivost slovensčine dvojina, ki jo dela po ustroju tako drugačno od večine jezikov, hkratu jo pa možno bogati v izrazni moči in oblikovni prožnosti. Dvojino od večjih živih zahodnih jezikov danes delno pozna le še grščina. Naša je do konca uveljavljena v samostalniki, pridevniki, zaimku in glagolu za vse tri spole pri sklanjanju in časih pri spregajanju. "Moža govorita, ženi sta se sporekli, dekletu se bosta smejala, ti lopi sliki bosta mladima gospodičnima in njunima ženinoma všeč. Sva se ljubila, ljubez en pila," pravi narodna pesem in ji ni treba nič naštetih, da sva bila dva.

Vse te posebnosti seveda učene in znanje slovensčine močno otežuje, zlasti za tujca. Mi se pa prav zaradi te težavnosti in zapletenosti lastnega jezika razi in pomena besede. "Deslehernega tujega. Torej se slovensko znati spleča že zgolj zaradi tega, morda najbolj za študenta in razumnika.

Pri tem velja omeniti še dovršni in nedovršni glagol kot nekaj različno našega, potrebne- ga in koristnega za natančnost izraza in pomena besede. 'Deklam, dokler ne bom dodelal. Vsi so prihajali, le ona ni prišla. Zvrčal je kozarec, dokler ni kozarec zvrnil njega. Stikal jo je, da se je vsa tresla in se ga otrešla, ko jo je le preveč stisnil. Zanimarjali smo jezik, dokler nismo s tem zanemarili vsega, kar smo še imeli svojega. Tako se bomo uničevali, dokler se ne bomo uničili."

Navesti bi bilo treba še vrsto drugih svojiskih lastnosti našega jezika — prestavljanje naglasa, gibljivost besednega zaporedja in stavku zaradi različnega poudarka vsebini, nepotrebno osebne zaimka pri pregibanju glagola ali spoinika pri sklanjanju samostalnika, in tako naprej. A zaradi časa je treba omejiti na nekaj manjših zanimivosti v našem besedju.

V slovensčini je naprimer moč skoraj vsak moški samostalniki in ime zgolj s končnico spremeniti v ženski spol, ne da bi delali

silo jeziku, ali bili s tem uho. Za naslov morebitnega poglav- varja slovenske države ne bomo v zadregi, ker imamo predsedni- co že od njega dni, a kraljico, knežajo in glavarico še od prej. Prav tako vodnico, ministrico, zdravnico, učiteljico, stotnico, odvetnico, učnjakinjo, beračico in partizanko. Ni se nam treba pačiti in spotikati s kako chair- person, woman teacher, lady- bug, beggar woman in podob- nim. Premoremo že v tem ne- kaj, česar angleščina v svojem pomiljionskem besednem za- kladu nima. V njej sta Louis Armstrong in Regina Resnik oba le singer, Dubravka Tomšič in Arthur Rubinstein oba pian- ist.

Ko sva s tajnikom Lige, prijateljem Kregarjem kovala an- gleški naslov tega predavanja, nisva v toliko slovarjih našla smislju odgovarjajoče besede za našo zanimivost. In ali je že kdo skušal v bogati Hemingwaya in Eliota prelistati naš tako drago- ceni pojm slovenstvo?

Čar daje slovensčini med dru- gim tudi njena sposobnost za oblikovanje pomanjševalnic vseh celo dvakratnih. Zanje nam k besedi ni treba pritikati pridevniku majhen. Hiša je lah- ko velika, hišica pa ne more biti drugega ko majhna. Mož, možič, možiček; punca, punčka, puncica; perut, perutka, perutnica, perutičica; Franc, Francej, Franček; ptica, ptička, ptičica; Peter, Petrič, Petričevič.

Zanimivo so nekatere naše končnice, ki besedam dajo po- rogljiv ali zaničljiv pomen in jih spremen v zmerjavke, četu- di ne zmeraj. Na primer —ač: bradač, bračec; skrivati se, skrivač; pohajati, pohajec; ter še hujši —uh, ki ga bom ponazoril z neresno zgodbeno.

V prvi Jugoslaviji je rajni so- cialistični prvak in pisec Albin Propeluh imel volitveni shod nekje na Dolenjskem. Naspro- tnik iz Slovenske ljudske stran- ke je marj pripeljal župnik, ki je svoje zveste vnaprej opozo- ril: "Ldje, buožji, ne poslušajte ga! Sej ima zje imje taku, de ne muore bit nič prida! Prepe- luh je kokr lenuh, skopuh, ode- ruh, smruduh, ovaduh..." "In Sveti Duh!" je pobožnega mo- ža ustavil socialist ter zmagal na shodu, pri volitvah pa seve- da pogorel.

Slovensčina je celo v vsak- danji govorni pesniški, lege do- mišljije in podob poln jezik. Do- ber zgled za to so na primer: naša stara, živirna, žal docela opuščena imena za mesec v le- tu. Prošinec, Januar, mesec prošnja in molitve. Svecan čas ledenih svec in morda prazni- ka svečnice. Susec je brez dežja in vetroven. V malem travju začne trava poganjati, v veli- kem zraste. Junija, roznika, cveto vrtnice, a tudi rž, zaradi česar je bil še rženi cvet. Za malega srpana sa začne žetev ječmena, v velikem pride pod srp še drugo žito. Kimovec, sep- tember, je mesec obotavljajoče- ga se vremena. Vinotok odpira sode z mladim vinom. Listopad golji drejve, gruden pa nas gru- di — grabi in stiska — z mra- zom.

Slovenci smo najbrž edini na rod na svetu, ki za naše črne brate v Kristusu, ali Martinu Luthru Kingu, nima sramoto- vnega, temveč prav pesniško ime. Naše ljudstvo jim je, kdove od kdaj že, reklo zamorci, ljudje, ki prihajajo izza morja — people from beyond the seas".

Naš jezik je poleg vsega še spodoben, pošten jezik. V njem, recimo, hudih kletev ni. Zlodej, vrag, preklet, strela te udari, pi me v uht ali kam niže, je skoraj vse, kar premoremo. Bo- ga nismo nikoli preklinjali, kvčjemu hudiča. Z jebenka- njem nas je obdaril šele jugo- slovanski Balkan, s porkarje- njem pa "sveta" Italija.

Cudovito lepoto slovensčine bi bilo seveda moč prepričljivo in zadosti ponazoriti najbolj s primeri iz našega ljudskega in umetnega pesništva in slovstva. A za to bi bilo potrebnih deset

predavanj. Ze prej sem pouda- ril, da prihajajo njena moč, vse- stranost in dognanost do velja- ve zlasti tudi v prevodih iz tu- jih jezikov. Zaradi tega bomo za konec prebrali dva zgleda slo- venskega prevajanja iz anglešči- ne in enega iz slovensčine v an- gleščino.

Za prvo sem vzel zadnje tri kitice temne, moreče, pesmi Edgarja Allana Poeja KROKAR, ki je za prevajavca trd oreh tudi po obliki zaradi ujemkov — rim — ne le na koncu vrstic, temveč še na sredi skoraj vsa- ke; ter zaradi posnemavnosti, ki prihaja do izraza v ponovku vsaki kitici. Pesnik se sredi no- či zbudi od neznanega šuma. Prva njegova misel je, da se je morda vrnila z onega sveta nje- gova nepozabljena Lenora. A je le krokar, znanivec zla, ki je ob- čepele na podboju vrat. To Poe- jevo umetnico je prevedel raj- ni, preveč pozabljeni mojster, pesnik Griša Koritnik.

Edgar Allan Poe: THE RAVEN, recitira ga. Marjana Burgarjeva

XVI. "Prophet!" said I, "thing of evil! — prophet still, if bird or devil! By the heaven that bends above us — by that God we both adore — Tell this soul with sorrow laden if, within the distant Aidenn, It shall clasp a sainted maiden whom the angels name Lenore — Clasp a rare and radiant maiden whom the angels name Lenore."

Quoth the Raven: "Nevermore".

XVII. "Be that word our sign of parting, bird or fiend!" I shrieked, upstarting — Get thee back into the tempest and the Night's Plutonian shore!

Leave no black plume as a token of that lie thy soul hath spoken! Leave my loneliness unbroken! — quit the bust above my door! Take thy beak from out my heart, and take thy form of my door!"

Quoth the Raven: "Nevermore".

XVIII.

And the Raven, never flitting, still is sitting, still is sitting On the pallid bust of Pallas just above my chamber door; And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming, And the lamp-light o'er him streaming throws his shadow on the floor; And my soul from out that shadow that lies floating on the floor Shall be lifted — nevermore!

KROKAR — recitira gđ. Hela Pucova

"Prerok", pravim, "to ti bo di, ptica ali vrag — ne škodi — pri nebesih in pri Bogu, ki častiva ga slavec, reci duši v žalnem kraju, bo li v angleškem sijaju kdaj objela v daljnem rajju zlato deklico Lenoro — tisto z angelskim imenom, svto deklico Lenoro?"

Krokar grkne: "Nikdar več". "S to besedo se ločiva, črni krokar, ptica kriva, vrti v noč se onkraj brega", vzklidem nastavi, proč hiteč. "Črni puh naj tvoj ne kane name v znak laži pretkane, ne vznemirjaj mi dvorane. Pojdi s sohe iznad vrat!" Kljun iz srca mi izderi, lik poberi svoj od vrat!"

Krokar grkne: "Nikdar več".

Ptič ne sfrfota pred mano; neprestano, neprestano na Minervinem poprju tiho

iznad vrat čepeč. Lik demon, kadar sanja, gleda vame brez nehanja, luč pa, ki se nadenj sklanja, meče senco mu po tleh; ali duša se ne dvigne s sence, ki leži na tleh,

posihmal mi nikdar več. Drugi primer naj pokaže, ka- ko lahko prihajata celo lepota in globočina Prešernove pesmi do popolnega učinka tudi v tu- jem jeziku, tukaj v angleščini, če jo je vanj presadil temeljit poznavavec obeh, očitno tudi sam pesnik, in ji znal ohraniti izvorno obliko. Vzeta je iz angle- kega izbora Prešernovih moj- strovin, ki je izšel leta 1955 v Londonu. Prevajavec se je žal podpisal le kot Anonymous in tako najbrž ne bomo nikoli zve- deli, kdo je oče morda najbolje- ga prevoda iz slovenskega pes- ništva v svoj jezik.

France Prešeren: PEVCU — recitira gđ. Hela Pucova.

Kdo zna Kdo ve kragulja odgnati, ki kljuje srce od zora do mraka, od mraka do dne!

Kdo uči izbrisat' z spomina nekdanje dni, brez prihodnjih oduzet' spred oči,

praznosti vbežati, ki zdanje mori! Kako bit' hočeš poet in ti preteško je v prsih nosit' al prekel al nebo!

Stanu se svojega spomni, trpi brez miru!

TO THE POET — recitira ga. Marjana Burgarjeva To whom

'Tis given to lighten the soul-fretting gloom!

Who may Rout the vulture that seizes the heart for its prey, From dawn into darkness, from darkness till day!

Who shows How to blot out the memory of yesterday's woes, And the eyes before threatening anguish to close, to flee from today with the irk of its throes!

Thy care A poet to be is vain if you dare Both heaven and hell in thy bosom to bear!

Nor cease To think of thy calling, and grieve without peace!

Zadnji zgled je zajedljiv ostrk uradnjakarstva iz romana Char- lesa Dickensa "Little Dorrit". Tega sem leta 1942 prevedel za zbirko naša knjiga v založbi te- danje katoliške Ljudske knji- garne pod naslovom "Dorritova najmlajša". Za to ime sem se odločil, ker bi "Mala Dorrit", kakor je hotel založnik, ne zve- nela zadosti po slovensko. "Do- rritka", kar bi bilo bolj jezikov- no naše, bi pa lahko koga spr- vilo v skušnjavo, da bi naglas s prvega predstavil na nasled- nji zlog. Dickens sem dotlej poznal največ iz Zupančičevih prevodov "Oliverja Twista" — "Davida Copperfielda", ki ju je bilo nazvlje široko razpredenim zgodban lahko brati. Sodil sem, da je pisatelj slog preprost, kakor se je zdel v poslovenitvah z njihovimi kratkimi stavki. Iz izvornika "Dorritove" pa sem u- videl, da je težavem in zlasti nabit z zelo dolgimi stavčnimi tvorbami. To njegovo posebnost sem hotel čim bolj ohraniti, da bi Dickens ostal Dickens tudi v slovensčini. (Nadaljev, na str. 8.)

Bodite pošteni z brezposelnim zavarovanjem

Brezposelno Zavarovanje (Unemployment Insurance) nudi pomoč onim, ki so začasno brez dela pa bi želeli biti zaposlje- ni. To je en dober program za Kanado in za vas. Dajmo se vsi res potruditi, da tako tudi ostane.

Samo eno vas prosimo, bodite z nami pošteni.

Enostavno povedano je tako:

Če nam je v interesu, da Brezposelno Zavarovanje še naprej dela v korist onim, ki ga rabijo, ta program pač ne sme biti zlorabljen. Dotični, ki ta program zlorablja- jo, na koncu samo sebi škodujejo.

Pomnite, da kadar goljufate Brezposel- no Zavarovanje, vi s tem prekršite zakon. In 85 odstotinj onih, ki jih obtožimo z pre- kršitvijo zakona, so obsojeni.

Hočemo biti z vami pravični.

Naša odgovornost pri Brezposelnem Zavarovanju je da dobite ves denar za katerega imate pravico. In to čim hitreje, vljudno in pravično.

Od dotičnih, ki Brezposelna plačila sprejemajo pa pričakujemo, da so tudi pravični in pošteni do nas. Zato pa morate po pravici povedati če ste se zaposlili med tem ko sprejemate plačila iz Brezposelne- ga Zavarovanja.

Na vsak način pa nikar ne zahtevajte plačila, ki vam ne pripadajo.

The Unemployment Insurance Commission and the Department of Manpower and Immigration have become the Canada Employment and Immigration Commission. For a time, you'll still see our local offices identified as Unemployment Insurance offices or Canada Manpower Centres. When they're together in one location, they'll be called Canada Employment Centres.

CANADA'S UNEMPLOYMENT INSURANCE PROGRAM

DELAMO Z LJUDMI, KI HOČEJO DELATI.

Employment and Immigration Canada

Emploi et Immigration Canada

Bud Cullen Minister

Bud Cullen Ministre

Turning and turning in the widening gyre
 The falcon cannot hear the falconer;
 Things Fall apart; the Centre cannot hold;
 Mere anarchy is loosed upon the world,
 The Blood-dimmed tide is loosed, and everywhere
 The Ceremony of innocence is drowned;
 The best lack all conviction, while the worst
 Are full of passionate intensity.

William Butler Yeats in "The Second Coming"

Zanimivosti in lepote slovenščine

(Nadaljevanje s 7. strani)

Charles Dickens: LITTLE DORRIT — bere ga. Marjana Burgarjeva

Chapter X, Containing the Whole Science of Government

The Circumlocution Office was (as everybody knows without being told) the most important Department under Government. No public business of any kind could possibly be done at any time, without the acquiescence of the Circumlocution Office. Whatever was required to be done, the Circumlocution Office was beforehand with all the public departments in the art of perceiving — HOW NOT TO DO IT.

It is true that How not to do it was the great study and object of all public departments and professional politicians all round the Circumlocution Office. It is true, that every new premier and every new government, coming in because they had upheld a certain thing as necessary to be done, were no sooner come in than they applied their utmost faculties to discovering How not to do it. It is true that from the moment when a general election was over, every returned man who had been raving on hustings because it hadn't been done, and who had been asking the friend of the honourable gentleman in the opposite interest on pain of impeachment to tell why it hadn't been done, and who had been asserting that it must be done, and who had been pledging himself that it should be done, began to devise. All this is true, but the Circumlocution Office went beyond it.

Because the Circumlocution Office went on mechanically, every day, keeping this wonderful, all sufficient wheel of state-manship, How not to do it, in motion. Because the Circumlocution Office was down upon any ill-advised public servant who was going to do it, or who appeared to be by any surprising accident in remote danger of doing it, with a minute, and a memorandum, and a letter of instruction, that extinguished him.

Numbers of people were lost in the Circumlocution Office. Unfortunates with wrongs, or with projects for the general welfare (and they had better had wrongs at first, than have taken that bitter English recipe for certainly getting them), who in slow lapse of time and agony had passed safely through other public departments; who, according to rule, had been bullied in this, over reached by that, and evaded by other, got referred at last to the Circumlocution Office, and never reappeared in the light of the day.

DORRITOVA NAJMLAJŠA — bere M. Javornik

Deseto poglavje, v katerem je vsa veda o vladanju

Urad za zapletanje preprostih zadev je bil, kakor tako in tako ve vsakdo, ne da bi mu bilo treba praviti, najpomembnejši oddelek v državni upravi. Nobene- ga in nikakršnega javnega posla ni nikoli bilo mogoče opraviti, če ni dal privoljenja Urad za zapletanje preprostih zadev. Naj je bilo treba storiti kar koli. Urad za zapletanje preprostih zadev je vse javne urade prehitel v umetnosti, kako najti pot — KAKO BI SE TISTO NE STORILO.

Res drži, da je vprašanje, kako naj bi se to ne storilo, bilo predmet globokega preučevanja vsah javnih ustanov in poklicnih politikov krog in krog Ura- da za zapletanje preprostih za- dev. Res drži, da noben nov mi- nistrski predsednik in tudi no- bena nova vlada, ki sta prišla na krmilo, ker sta pač trdila, da je nekaj treba storiti, nista na- stopila oblasti prej, preden ni- sta vseh svojih sposobnosti vpregla, da bi odkrila, kako bi se to ne storilo. Res drži, da je od trenutka, ko so minile kake splošne volitve, začel ugibati, kako bi se to ne storilo, vsak možakar, ki se je spet vrnil v zbornico; možakar, ki je prej rohnel po volivnih shodih za radi tega, ker se to ni storilo, in ki je prijateljem spoštovanega gospoda iz nasprotne stranke grozil, da jih bo javno obtožil, ter je zahteval, naj mu povedo, zakaj se to ni storilo; ki je na vsa usta trdil, da je to treba storiti, in dajal besedo, da se bo storilo, in dajal besedo, da se bo zapletanje preprostih zadev je vse to še prekosil.

Kajti Urad za zapletanje pre- prostih zadev je vsak dan na- stopil kakor stroj, da je gonil to čudovito, vsem zadoščajoče kolo državnitva — kako bi se to ne storilo. Urad za zapleta- nje preprostih zadev je namreč s podrobnimi poročili, spome- nico in pismenim navodilom planil na slehernega nepremis- ljenelega služabnika države, ki je to mislil storiti, ali ki se je zdelo, da je po presenetljivem naključju zabredel v nevarnost, da bi to storil, ter ga je z njimi zatrl.

Nesteto ljudi se je v Uradu za zapletanje preprostih zadev iz- gubilo. Nesrečniki s pritožbami, ali nesrečniki z načrti za občji blagor (in za te bi bilo boljše, če bi jih bilo kaj hudega dole- telo že v začetku, kakor pa da so morali zaužiti grenko ang- leško zdravilo, po katerem jih je kaj hudega nato zatrdno za- delo), ki so v počasnem lezenju časa in med mukami varno pri- šli skozi druge uradne oddelke, kjer jih je, kakor je narekovalo pravilo, ta nadrl, oni prehitel, tretji vrgel skozi vrata, nazad- nje pa so jih napotili v Urad za zapletanje preprostih zadev in niso nikoli več zagledali belega dne.

Zahvalujem se vam, da ste po- trpežljivo poslušali to moje go- vorjenje, za katero, kakor je morda kdo opazil, se mi ni bilo treba zatoči k eni sami tuji be- sedi. Z njim sem hotel za silo in na hitro dokazati samo, zakaj je slovenščina, ki nam je bolj kakor vse drugo pomagala po- postati in ostati samosvoj, zrel narod, vredna naše zvestobe, ljubezni in ponosa.

(Avtorsko pravico do tega pre- davanja ima Liga slovenskih Amerikancev, Inc. v New Yorku. Kdor bi ga hotel vsega ali delno uporabiti, naj-se za privoljenje obrne nanjo). — S. D. je dobila to dovoljenje in se LSAI zanj najlepše na tem mestu zahva- ljuje.

UREDNIK

PROSIMO,
 PORAVNAJTE
 NAROČNINO!

Pred meseci smo poročali v tej rubriki o knjigi g. D. Jeruca: Danes objavljamo le nekaj "podo- bob" iz njegova življenja.

Rodil se je u Chebu, na Češ- kem, 4. marca 1916. kot četrti otrok Otona Jeruca, glavnega tajnika "Mestne hranilnice Ljub- ljanske", po rodu iz Kamnika, in Marije, roj. Poljanec, hčere gimnazijskega profesorja Iva- na Poljanca iz Novega Mesta. Ljudsko šolo in gimnazijo je končal v Ljubljani. V petnaj- stem letu je izgubil svojo drago mamico in the izgube ni mogel nikoli preboleti in pozabiti. V gimnaziji, na realki, mu je bil nekaj let profesor materin- ščine pok. Dr. Anton Debeljak, ki je bil na novomeški gimna- ziji učencem njegovega starega očeta, Ivana Poljanca. Vse do odhoda v tujino sta bila Dr. A. Debeljak in avtor velika prijat- elja.

Po materini smrti se je nje- gov oče v drugič poročil, tako se nista razumela. Po očetovi smrti ga je poslala k njegovi starejši sestri v Kosovsko Mit- rovico. Tako je že v prvi mlado- stni dobi okusil vso grenkobo brezdomstva, čeprav mu je Srbija postala druga, prav ta- ko lepa, domovina.

Ob izbruhu Druge svetovne vojne se je kot rezervni oficir vrnil v Ljubljano, a po nekaj mesecih, preživelih na mačehi- nem posestvu v Zabnici, so ga Nacisti preselili v Srbijo, kjer je takoj vstopil med "Srpske Dobrovoljce" in delil z njimi vgo tragiko žrtve. 1. maja leta 1944. se je vrnil v Ljubljano in šel k "Slovenskim Domobran- cem". Čudežno je preživel Vetr- injsko tragedijo in živel kas- neje po raznih taboriščih v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Fran-

ciji, kjer je nekaj mesecev ru- daril. Prišel je končno v Belgi- jo, kjer je navzlic štirimetnemu zdravljenju na pljučni tuberku- lozi končal umetnostno zgodov- ino na katoliški univerzi u Louvainu.

Sodeloval je in sodeluje s pesnimi pri raznih slovenskih in srbskih publikacijah. Izdal je do sedaj v brezdomstvu tri pesniške zbirke. Tik pred kon- cem vojne bi morala iziti pes- niška zbirka pri založbi "Luč" v Ljubljani. Pri teh svojih več- nih prisilnih selitvah je avtor izgubil vse svoje dovojne roko- pise, poslednjič pri Sveti Ani nad Tržičem v maju leto 1945. Profesor, Dr. Paul Schorlemer, je prevedel v nemščino več av- torjevih pesmi in jih izdal v skromni antologiji "Dichtung".

• Nedavno povpraševanje ljud- skega mnjenja v ZDA je pokazalo, da 92% prebivalcev veruje, samo 25% pa podpira porno- grafijo.

ETHNIC PRESS ANALYSIS SERVICE

The Ethnic Press Analysis Service, which is part of the Multiculturalism Directorate of the Department of the Secretary of State, was started in the 1940s. It endeavours to keep ministers of the Crown and federal and provincial government departments and agencies informed with news and views from the Canadian ethnic press.

The Service is headed by Frank Belle, who joined as Assistant Head in November 1951. Mr. Belle was educated at the school of the Montreal Association for the Blind and McGill University. Eighteen analysts supply him with trans- lated summaries of editorials and articles from ethnic news- papers and periodicals. Through the efforts of his staff, the Federal Government is kept in- formed on views concerning multiculturalism. Furthermore, the editorials and articles ob- tained from the ethnic news-

papers and periodicals act as a mirror reflecting the fears and hopes, difficulties, pro- blems, successes and few found satisfactions of an important and growing segment of the Canadian Society.

The Ethnic Press Analysis Service gathers its information from more than 200 ethnic newspapers and periodicals published in Canada. These pa- pers appear in more than 30 languages. The editorials and articles obtained from the ethnic press are distributed either directly to persons im- mediately concerned, or are in- corporated into a monthly re- view. This publication is called the Canadian Ethnic Press Re- view and is produced in limited quantities. It is distributed to interested federal and provin- cial government departments, agencies, and governmental li- braries.

(Canadian Scene 11-11-77)

ZA OČUVANJE ENOTNE KANADE POTREBUJEMO . . .

Narod svobodnih državljanov

Kot narod svobodnih državljanov priznavamo možnosti vsakega posameznika za vzpodbudo in za uspehe. Kot eden izmed oglednih kamnov našega velikega naroda je svoboda ideal, ki predpostavlja, da vsak in posamezni Kanadčan ima enake možnosti v tej naši zemlji.

Spoštovati pa moramo tudi drug drugega in zato pripoznati pravi- co posameznika, da obdrži in ohrani vse svoje vrednote, običaje in tudi osebnost.

Demokratski narod

Kot Kanadčani uživamo prednost življenja v demokraciji. Ta mož- nost je mnogim onemogočena širom sveta in so zato mnogo manj srečni, kot smo pa mi. Verujemo, da je demokracija tudi steb- er velikega naroda. Toda demokracija pomeni več, kot pa samo način vlade. S seboj prinaša veliko pravic in dolžnosti. Pravice, da smo c vsem obveščeni, da izvolimo vladu po svoji izbiri in da določimo zakone, po katerih živimo. Vlada pa je po drugi strani zavezana na razumevanje potreb in želja vseh. To razumevanje je neobhodno potrebno v zemlji, kot je naša . . . z veliko mero demokracije.

. . . IN NEKAJ MALO RAZUMEVANJA

MNOGOKULTURNOST

POVEZANOST S POMOČJO RAZUMEVANJA

Dvojezični narod

Naša zemlja je dvojezična in upravljana v dveh uradnih jezikih. V anglščini in francoščini. To čisto preprosto pomeni, da imejo vsi državljani pravico poslovanja z vladu v jeziku, po svoji lastni izbiri in v tej politiki je zapopadna svoboda izbire Kanadčanov, da lahko poslušajo v katerikoli izmed obeh uradnih jezikov.

Narod mnogih kultur

Dejstvo, da ljudje različnih kulturnih dediščin lahko obstojajo v harmoničnem sočitju v vrasčni družbi, je eden prvih, ki doprina- šajo k velikanski rasti in živivosti tega naroda. Vlada pripoznava in podpira to preko svoje politike o mnogokulturnosti. Ta politika zagotavlja, da so Kanadčani svobodni pri zadržanju vseh svojih prvenstvenih vrednot in dediščin, in da lahko s pridom uporabljajo svoje talente in zmožnosti v svoj dobiček, dobiček občestva in svo- je zornice. Zares, mnogokulturnost je eden izmed stebrov narodnih graditeljev, ki nudi vsakemu izmed nas možnosti, da zadostimo sebi in da doprinasamo k rasti in življenjskosti Kanade.

Honourable Norman Cafock
 Minister of State
 Multiculturalism

L'honorable Norman Cafock
 Ministre d'Etat
 Multiculturalisme